

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย จังหวัดสมุทรสงคราม

Carrying Capacity of Community-Based Ecotourism: A Case Study of
Ban Song Thai Ecotourism Village, Samut Songkhram Province

โดย

นางสาวอารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร)

พ.ศ. 2548

ISBN 974-9836-30-8

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร)
ปริญญา

การจัดการทรัพยากร สาขา _____
โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชา _____

เรื่อง ชีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย จังหวัดสมุทรสงคราม

Carrying Capacity of Community-Based Ecotourism:

A Case Study of Ban Song Thai Ecotourism Village, Samut Songkhram Province

นามผู้วิจัย นางสาวอารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ _____
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช อังสุมาลิน, Ph.D.)

กรรมการ _____
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เขมธูมาส, M.S.)

กรรมการ _____
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรชนม์ ศรีสวัสดิ์เล็ก, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา _____
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิ หวังวัชรกุล, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๐ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.สาโรช อังสุมาลิน ประธานกรรมการที่ปรึกษาเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต กรรมการสาขาวิชาเอก ผศ.ดร.จิรชนม์ ศรีสวัสดิ์เล็ก กรรมการสาขาวิชาการอง และ ผศ.ดร.โสมสกา เพชรานนท์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่กรุณาให้การดูแล และให้การสนับสนุนที่ได้ให้กำลังใจผู้เขียนในทุกๆเรื่องมาโดยตลอด รวมทั้งขอขอบคุณน้องชายที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องคอมพิวเตอร์

ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณเพื่อนรัก นางสาวสุรีย์พร พัฒนกิจโกศล และเพื่อนๆทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด รวมถึงพี่ๆทุกคน ณ หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรง-ไทย ที่ให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้การศึกษาในระดับปริญญาโทนี้ เต็มไปด้วยความสุขและเหตุการณ์ที่น่าจดจำ

อารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ

พฤษภาคม 2548

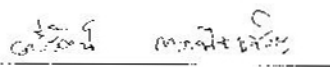
อารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ 2548: ชีคความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย จังหวัดสมุทรสงคราม ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับ
บัณฑิตศึกษา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช อังศุมาลิน, Ph.D. 75 หน้า
ISBN 974-9836-30-8

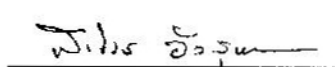
การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีคความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมและ
สังคมจิตวิทยาในกิจกรรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ได้เก็บรวบรวมจากหลายกลุ่มทั้งที่มีส่วนในกิจกรรมและส่วนที่ถูกกระทบจากกิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง
ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ Homestay ที่ให้บริการจำนวน 16 หลัง ผู้ประกอบการเรือโดยสารที่ให้บริการจำนวน
15 ลำ นักท่องเที่ยวจำนวน 100 ตัวอย่าง และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมจำนวน 25 ตัวอย่าง ในการศึกษาได้
วิเคราะห์เฉพาะชีคความสามารถในการรองรับเฉพาะกิจกรรม Homestay และกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร
ซึ่งเป็นข้อจำกัดหลักต่อ 1 รอบ การท่องเที่ยวเท่านั้น การท่องเที่ยว 1 รอบ ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน และเป็นการพักค้าง
คืนที่ Homestay การวิเคราะห์ต่างๆเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การศึกษพบว่า กิจกรรมการเข้าพัก Homestay มีค่าชีคความสามารถในการรองรับระหว่าง 255 คน ถึง 340
คน ส่วนกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 กิจกรรมย่อยและได้ผลว่า กิจกรรมเที่ยวชมวิถี
ชีวิตริมคลองมีค่าชีคความสามารถในการรองรับระหว่าง 52 คน ถึง 79 คน และกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อยมีค่าชีค
ความสามารถในการรองรับระหว่าง 55 คน ถึง 83 คน กิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทมีค่าชีคความสามารถในการ
รองรับระหว่าง 91 คน ถึง 130 คน เมื่อเปรียบเทียบค่าชีคความสามารถในการรองรับในกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้บริการเรือ
โดยสารทั้งหมดจะได้ ค่าชีคความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารมีค่าระหว่าง 52 คน ถึง
130 คน

เมื่อเปรียบเทียบกิจกรรม Homestay และกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารด้วยกัน จะได้ค่าชีคความสามารถ
ในการรองรับต่ำสุดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย เท่ากับ 52 คน และค่าชีคความสามารถในการรองรับ
สูงสุดมีค่าเท่ากับ 130 คน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัด ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบ
กิจกรรมส่วนใหญ่ให้การยอมรับต่อค่าชีคความสามารถในการรองรับดังกล่าวในระดับสูง

จากการศึกษานี้พบว่าค่าชีคความสามารถในการรองรับทาง Homestay นั้น สูงกว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวโดย
เรือมาก ทางหนึ่งจะช่วยแก้ข้อจำกัดนี้ได้ คือ ต้องหาวิธีการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยัง Homestay ด้วยวิธีอื่นที่ไม่ใช้เรือ
เช่น ใช้การขนส่งด้วยรถยนต์ชนิดต่างๆ นอกจากนั้นควรจัดให้มีกิจกรรมใหม่ๆที่ไม่ต้องการการเดินทางด้วยเรือเพื่อ
ดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วย ข้อเสนอแนะอีกประการคือ การเพิ่มค่าชีคความสามารถให้เรือโดยสาร เช่น ใช้เรือที่บรรจุ
ผู้โดยสารได้มากขึ้น การเพิ่มจำนวนเรือหรือเพิ่มจำนวนเที่ยว มัคคุเทศก์ก็ควรจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้เต็มเรือพอดี
นอกจากนั้นควรจะมีการสอนให้องค์การท้องถิ่นเก็บข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น การศึกษาชีค
ความสามารถโดยพิจารณาด้านชีววิทยา เช่น หิ้งห้อย พืชพรรณและสัตว์ต่างๆก็ควรจัดทำในอนาคต

ลายมือชื่อนิติค

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

Arccrat Pakpitjarean 2005: Carrying Capacity of Community-Based Ecotourism: A Case Study of Ban Song Thai Ecotourism Village, Samut Songkhram Province. Master of Science (Resources Management), Major Field: Resources Management, Interdisciplinary Graduate Program.

Thesis Advisor: Assistant Professor Saroj Aungsumalin, Ph.D. 75 pages.

ISBN 974-9836-30-8

The objective of this study was to estimate the facility and social-psychology carrying capacities of the ecotourism activity of Ban Song Thai Ecotourism Village. The primary data used in the analysis were collected from several groups of those involved in and affected by the ecotourism activities. The survey samples were 16 home stay operators, 15 boat operators, 100 tourists and 25 ecotourism affected households. Only the carrying capacities per one tour trip of homestay and boat trip activities, the two main constraints, were estimated. One tour trip comprised of 2 days and one night, staying with the homestay. The analyses were done descriptively.

The study revealed that the carrying capacity of homestay activity was between 255 to 340 persons. Regarding the boat trip activity, the analysis was further divided into three sub-activities, i.e. boat trip for sight-seeing of livelihood of households along the canal, viewing of fireflies, and sight-seeing of rural life. Their carrying capacities were between 52 to 79 persons, 55 to 83 persons, and 91 to 130, persons respectively. Given these estimations, the overall carrying capacity of the boat trip activity was between 52 to 130 persons.

Considering homestay and boat trip activities together, the study found that the minimum capacity of the village in providing ecotourism activity was 52 persons and the maximum capacity was 130 persons. These indicated that boat trip activity was the binding constraint of the ecotourism activity of the village. The survey among the affected households revealed also that the figures were highly acceptable.

Since the carrying capacity of homestay activity was much higher than that of the boat trip activity, a way to help solve the constraint was to use means other than boats, such as cars, vans and small trucks, to transport tourists to the homestays. It is recommended also that other new activities not requiring any boat trip should be introduced. On the other hand, ways should be sought to increase the carrying capacity of the boat trip activity such as using bigger size boats, increase the number of boats, or increase the frequency of boat trips. Tour operators should organize tour groups such that tourists should fill up the boat as much as possible. Local organizations should be taught to keep records of tourists to provide data for making better decisions in the future. Carrying capacity based on biological consideration of fireflies, local plants and animals should also be done in the future .

Arccrat Pakpitjarean

Student's signature

Saroj Aungsumalin

Thesis Advisor's signature

May 1, 30, 2005

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	16
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	25
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิเคราะห์	32
กิจกรรมการเข้าพัก Homestay	32
กิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร	42
การยอมรับของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม	56
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	58
สรุปผลการศึกษา	58
ข้อเสนอแนะ	60

(2)

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

62

ภาคผนวก

65

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สถิตินักท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปี พ.ศ 2546	22
3.1	ลักษณะของแบบสอบถามในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง	27
4.1	ลักษณะบ้านและสภาพทั่วไปของ Homestay ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย	33
4.2	ขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay หรือความจุในการนำไปใช้ประโยชน์ของ Homestay แต่ละหลัง	33
4.3	ขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay และนักท่องเที่ยวที่เข้าพัก Homestay	37
4.4	การยอมรับของนักท่องเที่ยวต่อจำนวนผู้เข้าพัก Homestay เมื่อเทียบกับสิ่งอำนวยความสะดวก	38
4.5	ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของ Homestay ที่ให้บริการทั้งหมด 16 หลังหรือขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay	41
4.6	ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีต่อกิจกรรมที่วชมวิถีชีวิตริมคลอง	43
4.7	ค่าการยอมรับสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารในกิจกรรมที่วชมวิถีชีวิตริมคลอง	44
4.8	ผลรวมของค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำของกิจกรรมที่วชมวิถีชีวิตริมคลอง	45
4.9	ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีต่อกิจกรรมที่วชมหิ่งห้อย	47
4.10	ค่าการยอมรับสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารในกิจกรรมที่วชมหิ่งห้อย	47
4.11	ผลรวมของค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำของกิจกรรมที่วชมหิ่งห้อย	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.12	ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีต่อกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท	51
4.13	ค่าการยอมรับสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารในกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท	52
4.14	ผลรวมของค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท	53
4.15	การเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร	54
4.16	การเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay กับกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร	55
4.17	การยอมรับต่อการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมชมรมของผู้ที่ไม่ได้ร่วมชมรม	56
4.18	การยอมรับของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับในกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ	57

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
3.1	ขั้นตอนของการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างค่าขีดความสามารถทางด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกกับทางด้านสังคมจิตวิทยาในกิจกรรมการท่องเที่ยว	29

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (Community-Based Ecotourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของประชาชน โดยมีผู้นำท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานของรัฐร่วมกัน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนขึ้น ทั้งในรูปแบบนำเที่ยวชมของดีในชุมชนหรือรูปแบบการนำเที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชน โดยที่สมาชิกในชุมชนร่วมทำกิจกรรมเช่น ทำอาหาร ให้ที่พัก และบริการขนส่งเช่นเรือหางยาว

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนที่นับว่าประสบความสำเร็จและมีผู้สนใจมาก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) ได้แก่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นรูปแบบของท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนที่มีการรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นชมรมเพื่อจัดการท่องเที่ยวในชุมชน มีกิจกรรมวิถีชีวิตชุมชนบ้านทรงไทย วัดท้องถิ่น ตักบาตร นำเรือหางยาวดูหิ่งห้อยและจบลงด้วยการเข้าพักในบ้านสมาชิกของชุมชน โดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในชุมชนกำลังเป็นที่นิยมแพร่หลายในหลายจังหวัดของประเทศรวมแล้วกว่าร้อยแห่ง ถึงแม้ว่าจะไม่มีสถิติที่แน่นอน

แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ทางด้านการตลาดการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเป็นตลาดขนาดเล็กและเป็นตลาดของผู้ที่มีความสนใจเป็นพิเศษ เช่นตลาดภายในประเทศ ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มพิเศษ (นักศึกษา ผู้สนใจเฉพาะด้าน) แต่การท่องเที่ยวที่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากกิจกรรมที่ไม่เหมือนใคร จึงทำให้มีกลุ่มผู้สนใจเป็นวงกว้างและมีแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากความนิยมในการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวบวกกับการประชาสัมพันธ์ทั้งทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และการประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในขณะที่การท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยนั้น เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ซึ่งมีกำลังรองรับของชุมชนค่อนข้างต่ำเนื่องด้วยจำนวนพื้นที่พักที่จำกัดและรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดหลายอย่าง ดังนั้นถ้ามีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไปกำลังรองรับของชุมชนจะรับได้ จะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรการ

ท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถ จนส่งผลกระทบต่อทั้งทางสังคม และทางสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น แนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอาจนำไปสู่ปัญหาแอ่งที่ทำกินของคนในชุมชน หรืออาจเกิดการเข้าครอบครองพื้นที่สาธารณะ เพื่อใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวจากบุคคลต่างถิ่น การท่องเที่ยวในชุมชนอาจรบกวนสมาชิกในชุมชนที่ไม่มีส่วนได้เสีย จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนที่มีการนำเที่ยวโดยเรือหางยาวที่จะทำให้เกิดเสียงรบกวน หรือการเที่ยวชมคูหึ่งห้อยในเวลากลางคืน จะเป็นการส่งเสียงรบกวนในยามวิกาล (มูลนิธิพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ, 2544)

จากผลกระทบดังกล่าวชุมชนจึงควรมีการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยการให้ความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในระดับพื้นฐานที่สุด กล่าวคือจัดหาที่กินอยู่หลับนอนและท่องเที่ยว และพยายามจัดให้มีการรองรับ (Supply) เท่ากับความต้องการของนักท่องเที่ยว (Demand) หรืออาจกล่าวได้ว่า การประเมินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวต่อไป และเป็นการบูรณาการจัดการวางแผนในอนาคตให้เกิดความพร้อมทั้งชุมชน และความเข้าใจในคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

ดังนั้นเมื่อการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ชุมชน จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะที่จะไม่ให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเร็วเกินไป การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นถึงความสามารถในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และสังคมจิตวิทยาเป็นหลัก ซึ่งก็หมายถึงการประเมินความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวว่าสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาที่กำหนด หน่วยวัดเป็นจำนวนผู้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่อช่วงเวลา ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมคุณภาพและทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสังคมจิตวิทยา ในกิจกรรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำค่าขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยที่ได้ไปใช้เป็นกรอบในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดความเหมาะสม อันจะเกิดผลดีต่อสภาพการท่องเที่ยวของพื้นที่ต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการประเมินขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมจิตวิทยาในกิจกรรมการเข้าพัก Homestay และกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารในช่วงเวลา 2 วัน 1 คืน หรือต่อ 1 รายการท่องเที่ยว (Tour Program) เท่านั้น

นิยามศัพท์

“การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน” หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการจัดการโดยชุมชน หมายถึงการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว ทำให้เกิดรายได้แล้วนำรายได้ดังกล่าวไปเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนให้ดีขึ้น

“Homestay” หมายถึง บ้านพักประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้าน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวบ้านท้องถิ่นนั้น ซึ่งพร้อมที่จะถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยเจ้าของบ้านจะจัดที่พักพร้อมอาหารให้กับนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

“ผู้ที่เข้าร่วมชมรม” หมายถึง ผู้ประกอบการ Homestay และผู้ประกอบการเรือโดยสาร ที่เข้าร่วมชมรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

“ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม” หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณริมคลองที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

“ขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม” (Managerial or Facility Carrying Capacity: FCC) หมายถึง การประเมินความจุของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวว่าสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาที่กำหนด หน่วยที่วัดเป็นจำนวนผู้ใช้สิ่งแวดล้อมต่อช่วงเวลา

“ขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมจิตวิทยา” (Social-Psychological Carrying Capacity: SPCC) หมายถึง การกำหนดระดับการใช้ประโยชน์ที่ส่งผลกระทบต่อเกี่ยวกับการยอมรับในขณะประกอบกิจกรรม โดยมีแนวคิดที่ว่า ระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดที่สัมพันธ์กับการยอมรับต่อการประกอบกิจกรรมแล้ว จัดว่าเป็นค่าขีดความสามารถสูงสุดด้านสังคมจิตวิทยา

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

สำหรับการตรวจเอกสาร ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
 - 2) แนวโน้มของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
 - 3) การประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยว
2. ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (Community-Based Ecotourism) เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่มุ่งรักษาคุณภาพและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้คงเอกลักษณ์ สุนทรียภาพของวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดที่มุ่งรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ๆ เพื่อสร้างรายได้

ราไพพรรณ (2544) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน หากพิจารณาองค์ประกอบแล้วมี 7 ส่วน คือ

1) เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ (เจ้าของรับผิดชอบแหล่งให้มีคุณภาพ บริษัทนำเที่ยวรับผิดชอบต่อการจัดท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวรับผิดชอบต่อตนเองและแหล่งท่องเที่ยว)

2) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์ อาจเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

- 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีระบบการจัดการรักษาสีสิ่งแวดล้อม และการศึกษาให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น
- 4) เป็นการจัดการที่มีจิตสำนึกต่อการรักษาสีสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 5) เป็นการจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน (ร่วมดำเนินการร่วมวางแผนและร่วมรับผลประโยชน์อย่างเสมอภาคกัน โดยสามารถรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ได้)
- 6) นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวได้รับความรู้ และประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น
- 7) เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ซึ่งการจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม เป็นบทบาทและหน้าที่ทางกฎหมายโดยตรงของเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการรับผิดชอบในการจัดการรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้อย่างยั่งยืน ตามกฎหมายระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตราที่ 46 กำหนดไว้ว่า “บุคคลซึ่งร่วมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ดังนั้นบทบาทและหน้าที่โดยตรงของชุมชนต่อการจัดการตามรัฐธรรมนูญก็คือ ชุมชนต้องร่วมกันดูแลรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้ยั่งยืน ชุมชนนำไปปฏิบัติตามนับว่าชุมชนนั้นทำถูกต้องตามหน้าที่และได้รับผลประโยชน์ แต่หากชุมชนไม่ทราบหรือละเลยชุมชน ถือว่าผู้เป็นเจ้าของย่อมเสียผลประโยชน์และโอกาสไปให้กับผู้อื่น

การจัดการโดยชุมชนนั้น ต้องให้ออกาสชุมชนยอมรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภทร่วมดำเนินการคือร่วมวางแผนจัดการด้วยกัน ร่วมลงทุนเป็นหุ้นส่วนกันและได้รับผลประโยชน์ทั้งรายได้และผลกำไรอย่างเสมอภาคกัน

การจัดการให้แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพที่ยั่งยืนนั้น ชุมชนต้องร่วมกันรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ได้อย่างยั่งยืนด้วย หมายถึง มีรายได้และผลกำไรจากการบริการและการจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกแล้ว ชุมชนต้องเข้มแข็งสามารถร่วมกันรักษาเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้ได้ นั่นก็คือ สามารถดำรงคงไว้ในภาพรวมของวิถีชีวิตประเพณี และภูมิปัญญาพื้นบ้านสมัยปู่ย่าตาทวดไว้ได้ ไม่เปลี่ยนแปลง

ในส่วนของ ยศ (2544) ได้ให้ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเสมือนเป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรชุมชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนการท่องเที่ยว และสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากร และกระจายอำนาจตัดสินใจ โดยเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน ส่วนอุไรพรธ (2544) กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าเป็น การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของและมีการจัดการด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ รายได้ที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และการใช้รายได้เพื่อยกระดับความเป็นอยู่หรือโดยสรุปคือ การเกี่ยวข้องกันระหว่างการอนุรักษ์ ธุรกิจและการพัฒนาชุมชน

ในขณะที่ตรรชนี (2544) กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า เป็นกิจการที่ดำเนินการจัดการโดยชุมชน หมายถึงการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว ทำให้เกิดรายได้แล้วนำรายได้ดังกล่าวไปเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนให้ดีขึ้น โดยได้สรุปหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนสามารถแบ่งได้เป็น 3 มิติคือ

1) มิติทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยว การให้ความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งที่เป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ในการเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มากกว่าการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ถ้าหากชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว ควรได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของหรือผู้ดูแลรับผิดชอบทรัพยากรท่องเที่ยวเสียก่อน

2) มิติทางด้านชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนนั้น จะต้องมาจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่ไม่ใช่ต้องการเพียงแค่งินที่ได้จากการท่องเที่ยว แต่เป็นความต้องการที่จะให้มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน ชุมชนต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีแผนงาน มาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติ คนในชุมชนมีทักษะในการจัดการการท่องเที่ยวรวมถึงมาตรการในการประเมินผล ป้องกันผลกระทบและกฎระเบียบที่ชุมชนให้การยอมรับ โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง สุดท้ายคือควรมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และคืนส่วนหนึ่งให้กับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

3) มิติทางด้านนักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของตลาดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวควรได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่ดีควรได้รับการบริการที่เหมาะสม

การนำหลักการด้านขีดความสามารถในการรองรับสำหรับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว/นันทนาการนั้นมีเงื่อนไขของสมมุติฐานที่ต้องยอมรับ ดังนี้

- 1) จำนวนและความรุนแรงของผลกระทบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับจำนวนหรือปริมาณการใช้ประโยชน์
- 2) การลดปริมาณการใช้ประโยชน์จะมีผลทำให้ผลกระทบลดลง
- 3) กิจกรรมนันทนาการหรือกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความหนาแน่นในการใช้ประโยชน์
- 4) ต้องมีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับประสบการณ์ซึ่งต้องการอยากให้เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและสภาพของทรัพยากรที่ต้องการรักษาไว้ให้ในระยะยาวอย่างยั่งยืน
- 5) ต้องมีการตกลงกันก่อนเกี่ยวกับระดับของผลกระทบที่ยอมรับได้ให้เกิดในแหล่งท่องเที่ยว
- 6) ระดับของการใช้ประโยชน์มีความสำคัญมากกว่าลักษณะหรือคุณภาพของการใช้ประโยชน์ในการพิจารณาถึงปริมาณผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
- 7) ค่าระดับขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว/นันทนาการสูงสุดคือ จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ที่ทำให้เกิดผลกระทบในระดับมากที่สุดที่ยังยอมรับได้
- 8) การนำหลักการเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับได้ไปใช้ประโยชน์เป็นรูปธรรม ผู้รับผิดชอบแหล่งจะต้องสามารถควบคุมการเข้าออกในพื้นที่ได้
- 9) ผู้รับผิดชอบแหล่งต้องมีทรัพยากรในการควบคุมและจัดการ เช่น บุคลากรงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ เพื่อให้เป็นไปตามขีดความสามารถที่รองรับได้ของพื้นที่
- 10) ต้องมีความเข้าใจร่วมกันว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการท่องเที่ยว/นันทนาการมีทั้ง ขีดจำกัดสูงสุด ขีดจำกัดต่ำสุด และขีดจำกัดที่เน้นการให้ประโยชน์สูงสุดด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ

ยูดี (2543) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชนบทและการท่องเที่ยวชุมชน (Rural & Community-Based Tourism)ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับกำกับนโยบายลงมาถึงระดับปฏิบัติการ อาทิ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญในสถาบันการศึกษา ประชาชนในชุมชน เป็นต้น กระแสแห่งความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน และการท่องเที่ยวชนบท ปรากฏขึ้นทั่วไปไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร รวมถึงประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ฟิลิปปินส์ จาเมกา แอฟริกาใต้ เป็นต้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทยกำลังได้รับแรงสนับสนุน และความสนใจจากหลายฝ่าย จากการศึกษาพอจะสรุปภาพรวมได้ดังนี้

1) ปัจจุบันมีชุมชนในประเทศไทยที่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวนค่อนข้างมากแต่ยังไม่สามารถระบุจำนวนได้ เนื่องจากแต่ละชุมชนไม่ได้สังกัดหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง และมีหลายหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน การดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ข้อมูลในส่วนนี้จึงมีลักษณะแบบกระจัดกระจาย ยังไม่มีการรวบรวม

2) ทรัพยากรท่องเที่ยวหลักของชุมชนคือ สภาพธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ แม่น้ำ ลำน้ำ ถ้ำ ภูเขา รวมทั้งวัฒนธรรมชุมชน เป็นทรัพยากรที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนชุมชน กิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติ และกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประกอบกัน

3) การดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีคณะกรรมการชุมชนเป็นแกนหลัก มีการกระจายรายได้สู่คนในชุมชนและแบ่งผลประโยชน์คืนกลับสู่ชุมชน แต่มีบางชุมชนเท่านั้นที่ผลประโยชน์ตกสู่คนเพียงบางกลุ่มในชุมชนและยังไม่มีมีการแบ่งรายได้กลับคืนสู่ชุมชน

4) ชุมชนมีความมุ่งหวังที่จะให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนด้วย จะเห็นได้จากผลที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยวจะเป็นในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ จึงเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศค่อนข้างจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ยังผลในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

5) ชุมชนในประเทศไทยนั้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศค่อนข้างมาก แต่ชุมชนยังขาดความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีความต้องการความช่วยเหลือในด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนจากหน่วยงานภายนอก

6) ปัจจุบันขาดหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน โดยตรงทำให้รายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนและการดำเนินการตลอดจนรายละเอียดอื่นๆ ก่อนข้าง กระจัดกระจายตามหน่วยงานที่ดำเนินการ โครงการ ซึ่งมีด้วยกันหลายหน่วยงาน หลายองค์กร แม้จะมีการประสานงานระหว่างองค์กรบ้างแต่ก็ยังคงขาดศูนย์ข้อมูลหรือหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนโดยตรง ทำให้ยากต่อการค้นหารายละเอียดและการเผยแพร่ข่าวสารจากชุมชนสู่สาธารณชน

7) งานวิจัยที่ตรวจสอบนั้นเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนที่เน้นชุมชนเป็นหลัก นั่นคือชุมชนมีการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร และผลที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยว แต่งานวิจัยในส่วนของผลของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นยังมีจำนวนน้อย จึงอาจทำให้ได้ภาพของผลจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนยังไม่ครบสมบูรณ์ทุกด้าน

2. แนวโน้มของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

การท่องเที่ยวในชุมชน (Community-Based Ecotourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยแต่แรกเริ่มเป็นการให้ที่พักพิงแก่ทัวร์เดินป่าของชาวไทยภูเขา ต่อมาก็ได้วิวัฒนาการไปเป็นการแยกที่พักออกมาต่างหาก ปัจจุบันการท่องเที่ยวในชุมชนเกิดจากการรวมตัวกันของประชาชน โดยมีผู้นำท้องถิ่น ผู้นำธรรมชาติ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือองค์กรเอกชนอิสระตลอดจน กทม. ร่วมกันจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น ทั้งในรูปแบบนำเที่ยวชมของดีในชุมชน วิถีชีวิต ฯลฯ โดยที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน ที่นับว่าประสบความสำเร็จและมีผู้สนใจมาก ได้แก่ หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น มีผู้มาเยือนประมาณ 5,000 คนต่อปี มีกิจกรรมวิถีชีวิตชุมชนบ้านทรงไทย วัดท้องถิ่น ตักบาตร นั่งเรือหางยาวดูหิ่งห้อย และจบลงด้วยการเข้าพักในบ้านของสมาชิกในชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

สำหรับการท่องเที่ยวแบบการเข้าไปนอนพักอยู่กับชาวบ้าน โดยชุมชนเป็นผู้จัดการเท่ากับเป็นการเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับ

เจ้าบ้านเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันเข้าใจว่าการท่องเที่ยวแบบนี้ยังเพิ่งอยู่ใน “ขั้นแรก” ของการท่องเที่ยว คือ ยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่มากนัก และยังเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นส่วนใหญ่ เป็นไปได้ว่าถ้าจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นคงจะนำไปสู่การจัดพื้นที่ใหม่ภายในชุมชน ซึ่งจะมีเฉพาะบางบ้านที่จะกลายเป็นพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยว กล่าวคือ ต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นประจำ เป็น “อาชีพเสริม” ในลักษณะ “Bed and Breakfast” และปฏิสัมพันธ์น่าจะพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์แบบ “อาชีพ” มากกว่าแบบ “แขก”

แน่นอนว่าการที่ชุมชนและบ้านซึ่งเคยเป็นพื้นที่ส่วนตัวของชาวบ้าน ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ท่องเที่ยว ย่อมทำให้ความเป็นส่วนตัวลดลง และปฏิสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นย่อมนำไปสู่การเปิดโลกทัศน์ ทั้งของนักท่องเที่ยวและชาวบ้าน ต่อวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากวิถีชีวิตในความคุ้นเคยเดิมของตน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึง แนวโน้มของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ว่าเป็นตลาดของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นตลาดขนาดเล็กและเป็นตลาดของผู้มีความสนใจเป็นพิเศษ เช่น ตลาดภายในประเทศ มักเป็นกลุ่มพิเศษ ได้แก่ กลุ่มอาจารย์ นักศึกษา กลุ่มครูงาน (ทั้งนี้ยกเว้นบ้านทรงไทยซึ่งมีแหล่งดึงดูดใจสูง) ซึ่งก็เหมาะกับกำลังรองรับของชุมชนที่ค่อนข้างต่ำ แต่ผลทางรายได้จะไม่มากนักและไม่สม่ำเสมอไม่สามารถเป็นที่พึ่งหลักได้ ต้องถือว่าผลประโยชน์หลักเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และโลกทัศน์มากกว่ารายได้ แต่แนวโน้มนักท่องเที่ยวไทยทั่วไปก็มักพอใจที่จะพักรวมกันมากกว่าแยกไปพักตามบ้าน ดังนั้นในที่สุดที่จะเกิดแนวโน้มของเรือนแรม (Gresthouse) ในชุมชนมากกว่าจะเป็นพักที่บ้าน (Homestay) ซึ่งแนวโน้มของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีดังนี้

1) การท่องเที่ยวในชุมชนอาจรบกวนสมาชิกในชุมชนที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนที่มีการนำเที่ยวโดยเรือหางยาว ทำให้เกิดส่งเสียงดังยามวิกาล หรือเกิดการลัดคักคีรีของคนในชุมชน หรือเกิดจากการลบลู่คูหมื่นวัฒนธรรมพื้นบ้าน อันเกิดจากคำพูดหรือความไม่เข้าใจวัฒนธรรมพื้นบ้าน (มูลนิธิพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ, 2544)

2) มีแนวโน้มว่าจะเกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมในสังคม เนื่องจากครอบครัวที่ยากจน ไม่อาจมีส่วนร่วมให้บริการในมาตรฐานที่นักท่องเที่ยวยอมรับได้ และการท่องเที่ยวชุมชนที่ประสบความสำเร็จมาก อาจก่อให้เกิดความแตกแยกภายในสังคมอันเกิดจากผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน และการผลักดันต้นทุนท่องเที่ยวจากปัจเจกไปสู่ส่วนรวม

3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บางแห่งก่อให้เกิดปัญหาแย่งที่ทำกินของคนในชุมชน ในบางพื้นที่บุคคลต่างถิ่นเข้ามาครอบครองพื้นที่สาธารณะ เพื่อใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (มูลนิธิพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ, 2544)

4) ชุมชนขาดหลักวิชาการในการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ทำให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรมได้ ในทางตรงกันข้ามในพื้นที่อนุรักษ์ หน่วยงานราชการไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนในพื้นที่จัดการการท่องเที่ยวได้

ความตื่นตัวในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวโดยการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมชนบทและทรัพยากรธรรมชาติในประเทศที่พัฒนาแล้ว สำคัญก็คือ ชุมชนสามารถกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้รุกรานพื้นที่ส่วนตัวของชุมชนมากเกินไป และยังสามารถกำหนดกฎระเบียบ เพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวทำลายสภาพแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถกำหนดการจ้างงานในธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกระจายอย่างทั่วถึง

3. การประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

Wagar (1964) ได้ให้ความหมายของขีดความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยวและนันทนาการว่า คือ “ระดับการใช้ประโยชน์ที่พื้นที่สามารถรองรับได้โดยที่ยังคงสนองตอบซึ่งการนันทนาการที่มีคุณภาพต่อไปได้” ซึ่งคำจำกัดความดังกล่าวจะเน้นองค์ประกอบทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับเป็นสำคัญ และนภวรรณ (2543) ได้อธิบายความหมายเพิ่มเติมว่าขีดความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยวและนันทนาการ หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมนันทนาการ และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการแต่ละแหล่งจะสามารถรองรับได้ โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของแหล่งนันทนาการและประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวควรจะได้รับจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการนั้น ๆ ทั้งนี้บางครั้งใช้แทนด้วย คำว่า การกำหนดสมรรถนะการยอมรับได้ ในระบบสิ่งแวดล้อม

ชุมพล (2526) ได้ให้แนวความคิดของขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว สรุปเป็นคำจำกัดความเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาได้ว่า “ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว วัดได้ด้วยปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ในทุกเวลาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ ในปริมาณที่จะทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายน้อยที่สุด ยังคงรักษาสภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวมีความพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกอย่างเหมาะสม ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐานและความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในท้องถิ่นด้วย”

3.1 ประเภทของขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ดร.ชรณี เอมพันธุ์ (2544) ได้กล่าวว่า Shelby and Heberlain (1986) ได้จำแนกประเภทของขีดความสามารถในการรองรับด้านนันทนาการไว้ดังนี้

1) ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านชีวกายภาพ หรือด้านนิเวศ (Bio-physical or Ecological Carrying Capacity: ECC) ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านชีวกายภาพเกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพยากร ธรรมชาติ โดยคำนึงถึงว่าไม่มีระบบสิ่งแวดล้อมใดที่จะคงทนต่อการใช้ประโยชน์อย่างไม่จำกัด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจำกัดผลกระทบจากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวภายใต้ขีดสูงสุดที่ระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมจะสามารถคงทนได้โดยไม่เสื่อมโทรมจนยากจะแก้ไขหรือฟื้นฟูขึ้นมาได้ ดังนั้นความเปราะบางและความคงทนของระบบนิเวศและระบบสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวประเภทนี้ นอกจากนี้ พฤติกรรมและลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบไม่เท่ากันต่อระบบนิเวศ ทำให้การกำหนดค่าขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านชีวกายภาพจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวด้วย การวัดขีดความสามารถในการรองรับด้านนิเวศหรือชีวกายภาพนี้สามารถกระทำได้โดยการวัดระดับการใช้ประโยชน์นันทนาการต่อช่วงเวลาที่สัมพันธ์กับผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น ผลกระทบต่อดิน คุณภาพน้ำ พืช และสัตว์ป่า เป็นต้น โดยระดับของผลกระทบสูงสุดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้นั้น กำหนดขึ้นจากค่ามาตรฐานหรือค่าของผลกระทบที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้

2) ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านสังคมจิตวิทยา (Social-Psychological Carrying Capacity: SPCC) จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาหนึ่ง ที่ยังคงให้ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยวได้ ในการหาระดับในการใช้ประโยชน์สูงสุดในช่วงเวลาหนึ่งที่ยังไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประสบการณ์ท่องเที่ยวต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าจะควรจะเป็นเท่าไรจึงจะคงไว้ซึ่งประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถด้านสังคม ได้แก่ จำนวนคนที่พบเห็น ประเภทหรือลักษณะพฤติกรรมของผู้คนที่ได้พบเห็น และบริเวณที่พบปะผู้คนกลุ่มอื่นๆ เช่น ในแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ประสบการณ์ประเภทธรรมชาติสัน โดยยอมรับจำนวนนักท่องเที่ยวต่อหน่วยพื้นที่ต่อช่วงเวลา ได้น้อยกว่าพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทเมืองแม้ว่าจะมีขนาดเนื้อที่ของแหล่งท่องเที่ยวเท่ากัน เป็นต้น

3) **ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านการจัดการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก (Managerial or Facility Carrying Capacity: FCC)** ขีดความสามารถด้านการจัดการ หมายถึงจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่องค์กรผู้รับผิดชอบสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านการจัดการ เช่น จำนวนบุคลากรช่วงเวลาเปิดทำการ ขนาดเนื้อที่ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนขีดความสามารถด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในกลุ่มเดียวกับขีดความสามารถด้านการจัดการ หมายถึง ถนน ที่จอดรถ บ้านพัก เป็นต้น เกี่ยวกับการระบบการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งปกติจะสามารถขยายขีดความสามารถประเภทนี้เพิ่มมากขึ้นได้ แต่ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถด้านอื่นๆ เช่น ด้านนิเวศ และคุณภาพของประสบการณ์ท่องเที่ยวด้วย

4) **ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity: PCC)** ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านกายภาพ หมายถึงจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่เนื้อที่หรือพื้นที่สามารถรองรับการใช้ประโยชน์ โดยยังสามารถเอื้อให้เกิดกิจกรรมนันทนาการตามต้องการได้ ซึ่งแปรผันไปตามลักษณะของกิจกรรมนันทนาการและประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

5) **ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านสังคมวัฒนธรรม (Social and Cultural Carrying Capacity: SCC)** ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านสังคมวัฒนธรรม หมายถึงจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดต่อช่วงเวลา ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวจนยอมรับไม่ได้

การพิจารณาขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวขึ้น ต้องพิจารณาค่าที่ต่ำที่สุดหรือค่าที่เป็นข้อจำกัดมากที่สุดสำหรับองค์ประกอบแต่ละด้าน ไม่ใช่ค่าขีดความสามารถในการรองรับได้ทุกประเภทมารวมกัน นอกจากนั้น ยังจำเป็นต้องพิจารณาถึงนักท่องเที่ยวทั้งแบบพักค้างและไม่พักค้าง รวมไปถึงรูปแบบของการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแบบธรรมชาติโดยทั่วไปหรือเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเกินขีดความสามารถในการรองรับได้

การศึกษาและกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ สำหรับพื้นที่นันทนาการโดยเฉพาะพื้นที่อุทยานแห่งชาตินั้น นกวรรณ (2542) กล่าวว่า มักจะให้ความสำคัญกับพื้นที่รองรับสิ่งที่มากระทบ หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับสิ่งรองรับมากกว่าส่วนอื่น ๆ ในการศึกษาและกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ทางนันทนาการของพื้นที่ จึงเน้นที่การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่จากการใช้ประโยชน์เป็นหลัก ควบคู่กับการศึกษาความรู้สึกรักจาก

รับรู้ของผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ คือนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ว่ายอมรับได้ในระดับไหน ทั้งนี้องค์ประกอบพื้นฐานของขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่นันทนาการ โดยทั่วไป จำแนกออกได้ 2 ส่วนคือ

1) ขีดความสามารถในการรองรับด้านชีวกายภาพ (Biophysical Carrying Capacity) หรือ องค์ประกอบด้านชีวกายภาพ เป็นองค์ประกอบส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลของการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพของพื้นที่ ทั้งนี้ นกรวรรณ และคณะ (2541) กล่าวถึงขีดความสามารถในการรองรับทางชีวกายภาพว่าหมายถึง ระดับกิจกรรมนันทนาการและการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ที่แหล่งนันทนาการสามารถรองรับได้ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับทรัพยากรชีวภาพและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ เช่น ผลกระทบต่อดินที่ปรากฏในรูปการชะล้างพังทลาย บริเวณริมตลิ่งหรือบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การเกิดมลพิษของแหล่งน้ำ การสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การลดลงของชนิดสัตว์ป่าที่เคยปรากฏในแหล่งนันทนาการ ฯลฯ ทั้งนี้ความยากง่ายในการบ่งชี้ขีดความสามารถในการรองรับด้านชีวกายภาพ จะขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของระบบนิเวศแต่ละระบบ การบ่งชี้จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (นิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม) และการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสังคมพืชและสัตว์ป่า ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและใช้ระยะเวลาานาน

2) ขีดความสามารถในการรองรับทางจิตวิทยา (Psychological Carrying Capacity) หรือ องค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา เป็นองค์ประกอบส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ และความรู้สึกของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งที่พบเห็น หมายถึงจำนวนสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่พื้นที่สามารถรับได้ โดยที่ยังคงรักษาประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณภาพ และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนพื้นที่นันทนาการเอาไว้ได้ ซึ่งนกรวรรณ (2542) กล่าวไว้ว่าขีดความสามารถในการรองรับทางจิตวิทยา มีความสำคัญอย่างมากเพราะจะเป็นส่วนที่ทำหน้าที่ประเมินการบรรลุเป้าหมาย ของการจัดการพื้นที่นันทนาการไปในตัว ว่าสามารถจัดการเพื่อสนองต่อความรื่นรมย์ของประชาชนผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด โดยการสะท้อนความรู้สึกของผู้มาเยือนดังกล่าว ก็จะเป็นการประเมินคุณภาพทางนันทนาการของพื้นที่นันทนาการนั้น ๆ ไปด้วย

การบ่งชี้ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านจิตวิทยาของแหล่งท่องเที่ยว ยังคงต้องอาศัยการศึกษาวิจัยเช่นเดียวกับการบ่งชี้ขีดความสามารถในการรองรับด้านชีวกายภาพ หากแต่มีความแตกต่างในวิธีการวิจัย การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางจิตวิทยา จะต้องอาศัยการวัดการรับรู้และความรู้สึกของนักท่องเที่ยว

ดรชนิ เอมพันธุ์ (2544) ได้กล่าวว่า การประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ 2 ประการที่ต้องพิจารณา คือ (1) ประเภทและระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการใช้พื้นที่ท่องเที่ยวและความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปริมาณและลักษณะของการใช้ประโยชน์ (2) สภาพการใช้ประโยชน์ด้านท่องเที่ยวที่ต้องการที่ให้เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหรือเป้าหมายของการจัดการพื้นที่ และการกำหนดปัจจัยและเกณฑ์ในการชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายที่ต้องการด้านคุณภาพของสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม และประสบการณ์นักท่องเที่ยว

ดังนั้นเมื่อการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ชุมชน จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะที่จะไม่ให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเร็วเกินไป โดยมุ่งเน้นถึงความสามารถในการรองรับทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจิตวิทยาเป็นหลัก ซึ่งก็หมายถึงการขยายตัวอย่างรวดเร็วของสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของประชากรที่มีต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมคุณภาพ และทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน (Community Based Ecotourism) ตามนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน เริ่มดำเนินโครงการเมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยการรวมตัวกันของประชาชนและผู้นำชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนในรูปแบบการนำชมของดีของชุมชน ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ การล่องเรือชมหิ่งห้อย การล่องเรือชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่ริมน้ำและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

1. อาณาเขตและที่ตั้ง

ตำบลปลายโพงพาง มีพื้นที่ 14.7 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 9,358 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จรดตำบลบางนางลี่และตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศใต้ จรดตำบลยี่สารและตำบลปากแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศตะวันออก จรดตำบลบางขันแตก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก จรดตำบลวัดประดู่และตำบลบางแค อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตั้งอยู่ที่หมู่บ้าน โลกเกตุ หมู่ที่ 7 ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มริมทะเลโดยตลอด มีแม่น้ำลำคลองซึ่งแยกมาจากแม่น้ำแม่กลองกระจายอยู่ทั่วไปและเนื่องจากสภาพน้ำในลำคลองมีสภาพเป็นน้ำกร่อย จึงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหิ่งห้อยจำนวนมาก บวกกับสภาพดินเป็นดินเหนียวปนทรายในพื้นที่ทำ จึงทำให้ในพื้นที่ทำการปลูกพืชเป็นส่วนใหญ่ พืชที่ปลูกในสภาพดินเหนียวปนทรายและน้ำกร่อยได้ดี ได้แก่ ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วแระ ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ถั่วลิสง และมะพร้าว ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ทั้งสิ้น เป็นต้น

จากสภาพพื้นที่ที่มีแม่น้ำและลำคลองกระจายอยู่ทั่วไปทำให้การใช้ชีวิตของชาวบ้านผูกพันกับแม่น้ำลำคลองเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้จากการใช้ชีวิตที่ยังคงพักอาศัยอยู่ตามริมคลองและยังคงใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทาง “บ้านเรือนไทย” ก็เป็นอีกหนึ่งของเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่สืบเนื่องมานานกว่า 100 ปี โดยเฉพาะที่ตำบลปลายโพงพางมีการอนุรักษ์สภาพดั้งเดิมของบ้านทรงไทยไว้เป็นจำนวนมากถึง 114 หลัง และยังคงอนุรักษ์วิถีชีวิตความเป็นไทยแบบพื้นบ้านไว้เป็นอย่างดี จนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านทรงไทยของจังหวัดสมุทรสงคราม ปี พ.ศ. 2540 จึงเกิดแนวคิดในการจัดหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพางเป็นผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยว จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 ได้มีการจัดตั้งชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางขึ้นมาบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยจนถึงปัจจุบัน

2. การเดินทาง

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 72 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดสมุทรสงครามประมาณ 9 กิโลเมตร การเดินทางนั้นสามารถมาได้ทั้งทางรถยนต์และทางเรือ ซึ่งส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาทางรถยนต์ ตามทางหลวงหมายเลข 3095 สายสมุทรสงคราม-ปากท่อ (สายเก่า) เข้าทางวัด โลกเกตุ เข้าสู่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ส่วนการคมนาคมในการบริการท่องเที่ยวทางศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจะจ้างเรือหางยาวของชาวบ้านในพื้นที่ไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวและส่งตามบ้านพักต่าง ๆ

3. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน (Community-Based Ecotourism) โดยจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนในรูปแบบการนำชมของดีของชุมชน การเที่ยวชมทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตท้องถิ่น สถานที่ประวัติศาสตร์ โบราณคดีที่มีอยู่ในตำบลปลายโพรงพางและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งจัดไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ประกอบด้วย

3.1 การเที่ยวชมทรัพยากรธรรมชาติ

หิ้งห้อย เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยเป็นจำนวนมาก ด้วยความสวยงามของฝูงหิ้งห้อยนับล้านตัวที่พร้อมใจกันกระพริบระยิบระยับราวกับแสงไฟประดับ ซึ่งมีให้เห็นเป็นระยะตามสองฝั่งคลอง

ป่าชายน้ำหรือป่าชายคลอง นักท่องเที่ยวจะสัมผัสกับบรรยากาศป่าชายน้ำของสองฝั่งคลองที่เต็มไปด้วยพรรณไม้ท้องถิ่นหลากหลายชนิด เช่น ต้นจอก ต้นลำพู เป็นต้น ไม้ประจำถิ่นเหล่านี้เป็นทรัพยากรธรรมชาติตัวหนึ่งในการสร้างบรรยากาศในการท่องเที่ยว นอกจากสภาพของธรรมชาติสองฝั่งคลองที่ยังคงสภาพความเป็นป่าสลับกับสวนผลไม้แล้วนักท่องเที่ยวยังสามารถพบเห็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามป่าและสวนผลไม้ เช่น ตัวเงินตัวทอง กระจอก กระแต นกกวก เป็นต้น

3.2 การเที่ยวชมวิถีชีวิตท้องถิ่น

บ้านทรงไทย อายุ 100-200 ปี ที่ยังคงอนุรักษ์ไว้อย่างสมบูรณ์ เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นที่เรียงรายอยู่ตามสองฝั่งคลองกว่าร้อยหลังคาเรือน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถลองเรือชมความงามของบ้านทรงไทยได้ตลอดคลองทั้งตำบลปลายโพรงพาง รวมทั้งได้ชมบ้านทรงไทยหลังอื่นๆ ที่เป็นบ้านพัก Homestay สำหรับนักท่องเที่ยวตามจุดต่างๆริมสองฝากฝั่งลำคลองอีกด้วย

วิถีชีวิตชาวสวนพื้นบ้านของไทย ที่สามารถมองเห็นได้สองฝั่งคลอง แต่หากต้องการสัมผัสบรรยากาศชาวสวนที่แท้จริงสามารถเข้าชมได้จากสวนผลไม้ของบ้านพัก Homestay ในแต่ละหลังที่ยังคงมีความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ที่ไม่สามารถพบได้ในเขตชุมชนเมืองหรือกรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวยังสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การใส่บาตรพระตอนเช้า การพายเรือ การเล่นน้ำตามลำคลอง เป็นต้น

เตาตาล เตาตาลทิวศักดิ์ เป็นสถานที่ผลิตน้ำตาลมะพร้าวด้วยวิธีดั้งเดิมอีกแห่งหนึ่งที่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยจัดให้นักท่องเที่ยวชมการสาธิตการทำน้ำตาลมะพร้าว โดยนักท่องเที่ยวสามารถแวะชม ชิม และเลือกซื้อน้ำตาลมะพร้าวเป็นของฝากได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสทั้งรูป รส และกลิ่นของการทำน้ำตาล จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

ตลาดน้ำท่าคา ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าคาเป็นตลาดนัดทางน้ำที่ยังคงความเป็นธรรมชาติของวิถีชีวิตชาวบ้าน เป็นตลาดน้ำที่ชาวบ้านซึ่งมีอาชีพทำสวนพืชผักและผลไม้ นำผลผลิตออกมาขาย เช่น น้ำตาลมะพร้าว ฝรั่ง ส้มโอ เป็นต้น ตลาดน้ำท่าคาจะเปิดขายเฉพาะในวันขึ้นและวันแรม 2 ค่ำ 7 ค่ำ และ 12 ค่ำ และในวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 06.00-11.30 น.

3.3 การเที่ยวชมสถานที่ประวัติศาสตร์โบราณคดี

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หรือ อุทยาน ร.2 เป็นสถานที่พระราชสมภพของรัชกาลที่ 2 ริมแม่น้ำแม่กลอง เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นทั้งนักรบ นักปกครอง ศิลปิน กวีและช่าง ที่ได้พระราชทานศิลปวัฒนธรรมอันงดงามไว้เป็นมรดกของชาติ ภายในมีกลุ่มอาคารทรงไทย 4 หลัง จัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงศิลปวัตถุสมัยต้นรัตนโกสินทร์ นอกจากนี้ยังมีโรงละครกลางแจ้ง สวนพรรณไม้ในวรรณคดี ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง และจำหน่ายพันธุ์ไม้ เป็นสถานที่ที่มีความร่มรื่น เหมาะสำหรับเข้าไปเยี่ยมชมบรรยากาศแบบไทย

วัดภุมรินทร์กุฎีทอง ตั้งอยู่ที่ตำบลสวนหลวง ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด ได้แก่ “กุฎีทอง” ทำด้วยไม้สัก สร้างในสมัยต้นรัชกาลที่ 1 โดยเศรษฐีตระกูลบางช้าง และพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทองปางมารวิชัยอายุกว่า 300 ปี ชื่อ “พระพุทธรัตนมงคลหรือหลวงพ่อโต”

วัดบางแคน้อย ตั้งอยู่ที่ตำบลริมแคว ริมแม่น้ำแม่กลอง สิ่งที่น่าสนใจได้แก่ ผนังภายในพระอุโบสถทำจากไม้แกะสลักเป็นเรื่องราวในพุทธประวัติ การประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณ และเรื่องพระเจ้าสิบชาติทำให้อุโบสถแห่งนี้เป็นอุโบสถที่มีความงดงามในศิลปการแกะสลักไม้

ค่ายบางกุ้ง ตั้งอยู่ที่ตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที เป็นโบราณสถานที่เก่าแก่มียุคกว่า 200 ปี เป็นสถานที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในสมัยธนบุรี พระเจ้าตากสินมหาราชได้รวมกำลังขับไล่กองทัพพระเจ้ากรุงอังวะจนได้รับชัยชนะ ในปี พ.ศ. 2510 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งเป็นค่ายลูกเสือขึ้น เพื่อเป็นการเกิดพระเกียรติพระเจ้าตากสินมหาราช นอกจากนี้ภายในบริเวณค่ายมีโบสถ์

ที่สร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ชาวบ้านเรียกว่า “โบสถ์หลวงพ่อดำ” มีลักษณะพิเศษคือ โบสถ์ทั้งหลังปกคลุมด้วยต้นไม้สี่ชนิด คือ ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นไกร ต้นกร่าง จึงเรียกว่า “โบสถ์ปรกโพธิ์”

อัตราค่าบริการ

ท่องเที่ยวตามโปรแกรม (2 วัน 1 คืน)	700	บาทต่อคน
ค่าที่พักพร้อมอาหาร	500	บาทต่อคน
ค่าเรือชมวิถีชีวิตริมคลอง	400	บาทต่อลำ
เรือชมหิ่งห้อยในเวลากลางคืน (10 ที่นั่ง)	800	บาทต่อลำ
เรือชมหิ่งห้อยในเวลากลางคืน (6 ที่นั่ง)	400	บาทต่อลำ
เรือท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท เช่น อุทยาน ร. 2 (10 ที่นั่ง)	1,000	บาทต่อลำ
สำหรับท่านที่มาศึกษาดูงาน ฟังบรรยายสรุป		
บริการอาหารกลางวันและเครื่องดื่ม	100	บาทต่อคน

การบริการนำเที่ยว วันแรกในการท่องเที่ยวล่องเรือชมธรรมชาติ วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น ชมหิ่งห้อย คนขับเรือจะทำหน้าที่ไกด์นำเที่ยวไปด้วย ส่วนในวันที่สอง นักท่องเที่ยวจะนั่งเรือใหญ่ไปเที่ยวตามจุดต่าง ๆ เช่น อุทยาน ร.2 ค่ายบางกุ้ง วัดบางแค่น้อย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจะจัดให้มีไกด์ท้องถิ่นนำเที่ยวไว้ 1-2 คน ซึ่งจะเป็นนักเรียนเยาวชน ที่มาฝึกงาน ทำกิจกรรมมิชชันนารี และหารายได้พิเศษ การให้ข้อมูลจะเป็นในลักษณะท่องเที่ยวมาบอกกล่าวให้นักท่องเที่ยวทราบมากกว่าการพูดคุยหรืออธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ และหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย นอกจากการให้บริการนักท่องเที่ยวในลักษณะให้บริการที่พัก บริการนำเที่ยวแล้ว ยังสามารถจัดกิจกรรมอื่นตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น จัดสัมมนา จัดบรรยาย เป็นต้น

โปรแกรมการท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

วันแรก

13.00 น. - 16.30 น.	ล่องเรือชมวิถีชีวิตริมคลอง ชมบ้านเรือนไทย ชมสวนส้มโอ ชมสวนมะพร้าว ดูการเก็บน้ำตาลมะพร้าว และการทำงานน้ำตาลมะพร้าว (เตาตาล, เคี้ยวตาล)
16.30 น. - 18.00 น.	ฝึกพายเรือ (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)
18.00 น. - 19.30 น.	รับประทานอาหารเย็น ตามตำรับชาวสวน
19.30 น. - 21.00 น.	นำสู่บรรยายภาคที่เจียบสงบตามธรรมชาติ ชมสิ่งมหัศจรรย์สูงหิ้งห้อยนับหมื่นแสนกระพริบแสงเพื่อภารกิจแห่งความรักได้ค้นล้ำภู ผสมกับแสงดาวระยิบระยับบนท้องฟ้า
21.00 น.	เป็นต้นไป เดินทางกลับสู่บ้านพัก Homestay

วันที่สอง

06.30 น. - 08.00 น.	ใส่บาตรพระที่มารับบิณฑบาตทางเรือ
08.00 น. - 09.00 น.	รับประทานอาหารเช้า (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)
09.00 น. - 12.00 น.	ลงเรือชมวิถีชีวิตชนบทสองฝั่งคลอง และเที่ยวชมกุฎีทองพิพิธภัณฑวัดกุฎีรินทร์
12.00 น. - 14.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันตามอัธยาศัย และชมจิตรกรรมฝาผนังไม้สักทองแกะสลักทองแกะสลักฝงไม้โมกมัน วัดค่ายบางกุ้ง อุทยาน ร.2 ดินแดนราชินิกุล ตลาดน้ำท่าคา
14.00 น.	เป็นต้นไป กลับถึงบ้านพัก เพื่อเตรียมตัวเดินทางกลับ

4. สถิตินักท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

การเก็บข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวเริ่มมีการบันทึกข้อมูลในปี พ.ศ. 2546

ตารางที่ 2.1 สถิตินักท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ปี พ. ศ. 2546

เดือน	จำนวน (คน)	
	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวต่างชาติ
มกราคม	548	2
กุมภาพันธ์	775	5
มีนาคม	747	6
เมษายน	705	5
พฤษภาคม	634	2
มิถุนายน	415	1
กรกฎาคม	363	0
สิงหาคม	552	3
กันยายน	419	2
ตุลาคม	682	6
พฤศจิกายน	484	3
ธันวาคม	842	2
รวม	7,166	37
รวมทั้งสิ้น	7,203 คน	

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพางนั้น ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวมีช่วงเวลา 2 ช่วงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงมากกว่าปกติ คือในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม และช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีวันหยุดจำนวนมาก และมีช่วงวันหยุดปิดเทอมของนักเรียนนักศึกษา ทำให้มีเวลาว่างในการเดินทางมาท่องเที่ยว ส่วนช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมาที่ขายน้อย คือ ช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีวันหยุดน้อย และนักเรียน นักศึกษา เปิดเทอม นอกจากนี้ในช่วงนี้ยังเป็นช่วงที่มีฝนตก จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวฯ ลดน้อยลง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับ สามารถสรุปได้ดังนี้

สิทธิรัตน์ (2531) ทำการศึกษาวิจัยขีดความสามารถทางสังคม สำหรับการท่องเที่ยว ชายหาดชะอำ พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีบริการอยู่บนชายหาด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจนถึงค่อนข้างดี และพบว่าระดับความหนาแน่นที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจสูงสุดคือ 15.023 ตารางเมตรต่อคน โดยมีปัจจัยที่สัมพันธ์ระดับความหนาแน่น ที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจก็คือ ตัวแปรทางการศึกษา ภูมิฐานะ รายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรด้านลักษณะบุคคลของนักท่องเที่ยว ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่พึงพอใจ ได้แก่ จำนวนวันพัก เวลาพักผ่อน ระยะเวลาที่ต้องการ และความพึงพอใจในสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการพักผ่อน ที่มีความสัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่พึงพอใจ มีเพียงกิจกรรมเดียว คือ กิจกรรมขี่จักรยาน

มิศรา (2542) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีการเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ให้ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอง รูปแบบที่ 2 ให้คณะกรรมการองค์กรปกครองท้องถิ่นร่วมกับผู้แทนกลุ่มดำเนินการ โดยมีกรรมการองค์กรปกครองท้องถิ่นและมีคณะที่ปรึกษา

ยาใจ (2543 อ้างถึงใน ประมินทร์, 2543) ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง เจ้าหน้าที่ชุมชนกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน: กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า การที่ชุมชนตำบลปลายโพงพางสามารถบริหารจัดการให้ชุมชนที่ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและสงบ สภาพบ้านเรือนที่พักอาศัยยังคงเป็นสภาพบ้านโบราณ คือ บ้านทรงไทย เป็นเอกลักษณ์สำคัญที่ทำให้ชาวบ้านปลายโพงพางมีจิตสำนึกที่พยายามรักษาไว้ให้ลูกหลานสืบเนื่องยาวนานกว่า 100 ปี มาเป็นชุมชนที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จระดับหนึ่งของแนวทางการพัฒนาที่นักพัฒนาเป็นผู้นำเสนอนวัตกรรม คือ ดำเนินการจัดหมู่บ้านท่องเที่ยวตามนโยบายของกรมพัฒนาชุมชน และความสำเร็จของชาวปลายโพงพางที่ยอมรับนวัตกรรมโดยร่วมกันดำเนินการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ความสำเร็จดังกล่าวมีสาเหตุจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ได้ 3 ประการ คือ (1) สภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อประโยชน์และเอื้อต่อการส่งเสริมเป็นหมู่บ้าน

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (2) นักพัฒนามีความสามารถในการแปลงนโยบายให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ในทางปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีความมุ่งมั่นพยายามในการประสานและแก้ไขปัญหาระดมความคิดเห็นต่าง ๆ และก่อให้เกิดความมีส่วนร่วมของประชาชน โดยวิธีการทำงานให้ใกล้ชิดประชาชนตามหลักและกระบวนการพัฒนาชุมชน (3) ชาวปลายโพงพางเป็นชุมชนที่มีความพร้อมมีศักยภาพในการปรับตัวสูงเปิดรับนวัตกรรมและมีความเข้มแข็งในการร่วมมือกันกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มีความรักชุมชนความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดตัวเอง

เสาวรีย์ (2545) ทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มุ่งเน้นศึกษาในด้านวันพักผ่อนเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวและนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวจำนวน 250 ตัวอย่าง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพอใจในการท่องเที่ยวและการพักผ่อนเป็นเวลา 2 วัน 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 60 สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวมี 4 ตัวแปร คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและภูมิลำเนา โดยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีอิทธิพลมากที่สุด และตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับวันพักผ่อนเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

นพรัตน์และคณะ (2547) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืนกรณีศึกษา หมู่บ้านปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามจากผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ชาวบ้านในหมู่บ้านปลายโพงพาง และนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศรวม 217 ตัวอย่าง พบว่า ธุรกิจท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Homestay ของหมู่บ้านปลายโพงพางแห่งนี้ยังไม่ถือว่าเป็นธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเนื่องจากมีลักษณะแห่งความไม่ยั่งยืนแอบแฝงอยู่หลายประการ ได้แก่ การกระจายผลตอบแทนให้กับเจ้าของบ้านทรงไทยอย่างไม่เป็นธรรม การเบียดบังผลประโยชน์ทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นต่อไปในอนาคต การนำมาซึ่งวัฒนธรรมของผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยว เป็นต้น ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไม่ได้ การที่จะจัดการธุรกิจท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Homestay ของหมู่บ้านปลายโพงพางนี้ให้เป็นธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้นั้น ต้องได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐ คนในชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ในการร่วมมือกันทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ การรักษาและฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีของชุมชนบ้านทรงไทย การรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มาเยือน

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนกรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรง อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงครามนั้น มาจากแหล่งต่างๆดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลทฤษฎี

โดยการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ โดยเน้นในเรื่องของขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Managerial or Facility Carrying Capacity: FCC) และด้านสังคมจิตวิทยาของแหล่งท่องเที่ยว (Social Psychological Carrying Capacity: SPCC) จากเอกสารและข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย แม้กระทั่งการศึกษาลักษณะของรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงกิจกรรมใดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนที่เป็นตัวชี้วัดหรือเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดในการท่องเที่ยว แล้วจึงทำการศึกษาในกิจกรรมนั้นๆเพื่อให้ทราบถึงระดับขีดความสามารถสูงสุดเพื่อนำไปทำการศึกษาวิเคราะห์ และทำการสำรวจเพื่อหาข้อมูลสภาพทั่วไป เพื่อใช้เป็นข้อมูลทางด้านขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิในพื้นที่ศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย มีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย การกำหนดประชากรเป้าหมายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ 1. กำหนดให้เป็นกลุ่มของผู้ที่เข้าร่วมชมรมในส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการ Homestay และผู้ประกอบการเรือโดยสาร

กลุ่มเป้าหมายที่ 2. กำหนดให้เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อประกอบกิจกรรมในบริเวณพื้นที่ศึกษา โดยจะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมและเข้าร่วมกิจกรรมในการนั่งเรือโดยสารท่องเที่ยวชมกิจกรรมต่างๆ

กลุ่มเป้าหมายที่ 3. กำหนดให้เป็นกลุ่มของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมแต่อยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา

2.2 การกำหนดขนาดตัวอย่าง

2.2.1 กลุ่มผู้ประกอบการ Homestay เป็นกลุ่มที่ให้บริการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยจำนวน 16 หลัง

2.2.2 กลุ่มผู้ประกอบการเรือโดยสาร เป็นกลุ่มที่ให้บริการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยจำนวน 15 ลำ

2.2.3 กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 100 ตัวอย่าง จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) จากนักท่องเที่ยวที่มาทั้งในวันหยุดและวันธรรมดา เก็บตัวอย่างเป็นระยะเวลา 3 เดือน เป็นตัวแทนของประชากรที่จะมาใช้บริการตลอดทั้งปี โดยระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจะดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม พ.ศ. 2547

สำหรับการกำหนดขนาดตัวอย่างในการศึกษานั้น เนื่องจากไม่มีการบันทึกข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่อปีของหมู่บ้านท่องเที่ยวอนุรักษ์บ้านทรงไทย จึงใช้ข้อมูลจากการสอบถามจำนวนนักท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการในช่วงปีที่ผ่านมาว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวต่อปีประมาณ 5,000 คน ดังนั้นในการกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จะใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545) ซึ่งแสดงได้ดังนี้

สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างจากการประมาณค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

$$n = z^2 \sigma^2 / e^2$$

กำหนดให้

n = ขนาดตัวอย่าง

z = เป็นระยะของคะแนนมาตรฐานในเขตที่ยอมรับได้ในการอนุมานตัวอย่างไปสู่อุณหภูมิประชากร

σ = เป็นการเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรที่ประมาณค่าได้จากกลุ่มตัวอย่าง

e = เป็นร้อยละของความคลาดเคลื่อนระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรกับค่าเฉลี่ยที่ยอมรับให้ได้

เมื่อกำหนดค่า z เป็น 1.96 หรือคิดเป็นพื้นที่ใต้โค้ง 0.05, σ เป็น 0.5 และ e เป็นร้อยละ 10 จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น คือ $n = (1.96*0.5/0.1)^2 = 96$

ดังนั้นจำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษาคั้งนี้ จึงไม่ควรน้อยกว่า 96 คน การสุ่มตัวอย่างจะสุ่มในลักษณะการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น 100 คน เพื่อให้พอเพียงสำหรับการทำวิจัยในคั้งนี้

2.2.4 กลุ่มผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม ไม่กำหนดจำนวนซึ่งได้จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ตามกลุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) ตามเส้นทางการเดินทางในบริเวณพื้นที่ศึกษา

2.3 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา จะทำการศึกษาโดยการสำรวจและใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการยอมรับของกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยวศึกษาถึงรูปแบบกิจกรรมและสภาพทั่วไปของแต่ละกิจกรรม จากนั้นทำการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามถึงการยอมรับของแต่ละกลุ่มประชากรแต่ละกิจกรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ลักษณะของแบบสอบถามในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ลักษณะของแบบสอบถาม	
	จิตความสามารถในการรองรับ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก :FCC	จิตความสามารถในการรองรับ ด้านสังคมจิตวิทยา :SPCC
ผู้ประกอบการบ้านพัก	- สภาพทั่วไปของ Homestay	- การยอมรับในการเข้าพัก Homestay
ผู้ประกอบการเรือโดยสาร	- สภาพทั่วไปของเรือโดยสารและ การให้บริการเรือโดยสาร	- การยอมรับในการให้บริการเรือ- โดยสารในกิจกรรมต่างๆ
นักท่องเที่ยว	- ไม่สอบถาม	- ในการเข้าพัก Homestay - การนั่งเรือโดยสารในกิจกรรมต่างๆ
ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม	- ไม่สอบถาม	- ความคิดเห็นที่มีต่อค่าจิตความสามารถ ในการรองรับที่ได้จากการศึกษา

2.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) นิยามหรือให้ความหมายตัวแปรตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย ที่กำหนดขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) สร้างแบบสอบถามในเรื่องของสภาพทั่วไปและการยอมรับในแต่ละกลุ่มประชากรของแต่ละกิจกรรม ซึ่งกำหนดไว้ตามกรอบแนวคิดประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการตรวจเอกสาร

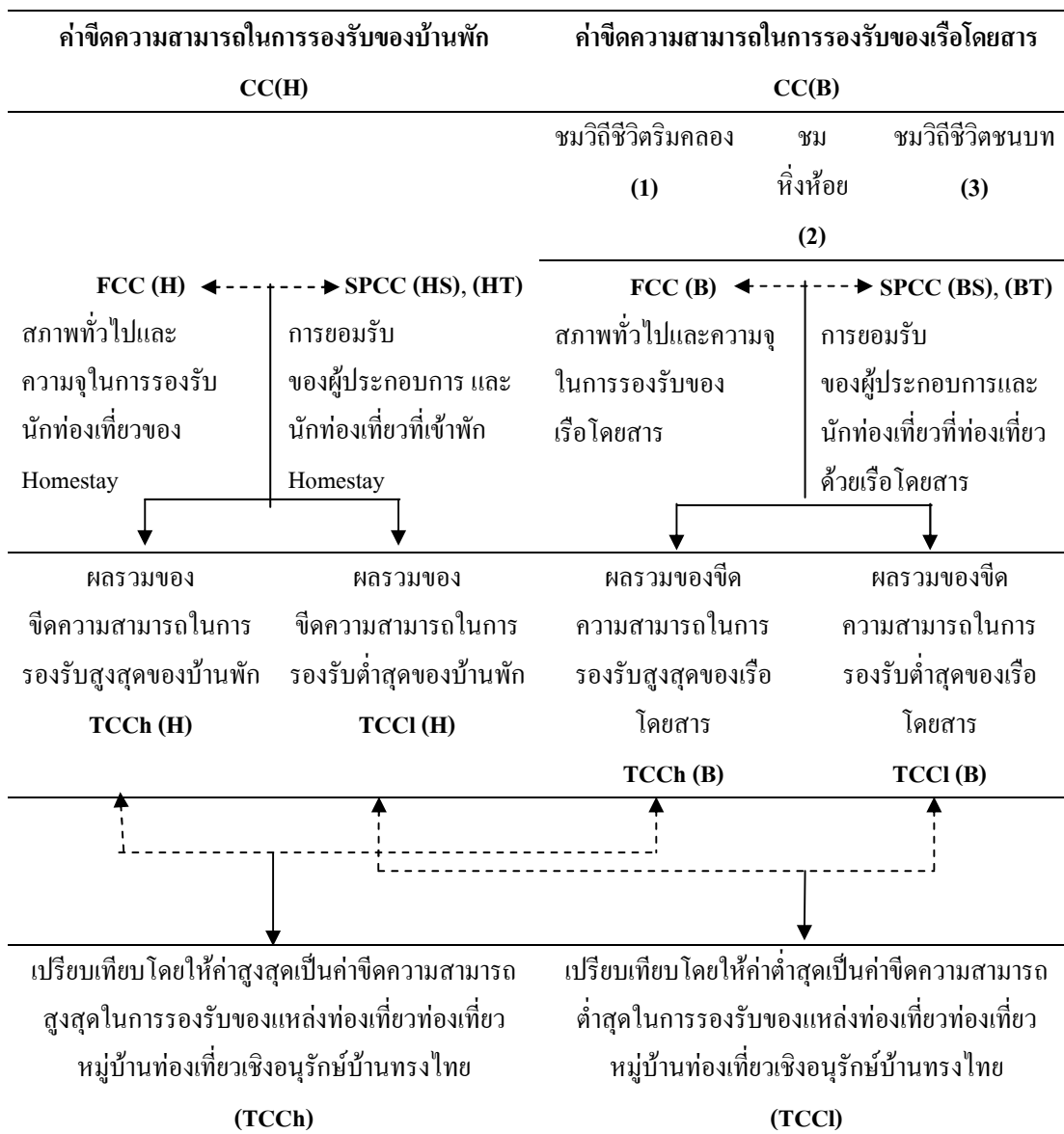
2.5 การทดสอบเครื่องมือ ทำการทดสอบเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปเสนอขอคำปรึกษาจากประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ให้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย ตลอดจนการใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ แล้วทำการปรับแก้ไขเบื้องต้น และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการทดสอบ (Pretest) เพื่อนำผลการทดสอบมาปรับปรุงข้อความในแบบสอบถาม เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.6 การเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ตามลักษณะของขีดความสามารถในการรองรับคือ ส่วนที่ 1 เป็นการถามถึงสภาพทั่วไปของขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: FCC และส่วนที่ 2 เป็นการถามถึงการยอมรับในแต่ละกิจกรรมของขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมจิตวิทยา: SPCC พร้อมกับนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาดำเนินการและทำการตรวจสอบแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปทำการประมวลผลต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าของขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย จะเป็นการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเป็นลำดับขั้นตอน ดังแสดงในภาพที่ 1 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ด้วยการแจกแจงในเชิงเปรียบเทียบแล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบการอธิบาย

ขั้นตอนการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนของการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างค่าขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกกับทางด้านสังคมจิตวิทยาในกิจกรรมการท่องเที่ยว

หมายเหตุ:

- ←---→ แสดงถึงการเปรียบเทียบ
- ผลจากการเปรียบเทียบ
- (...) แทนค่าตัวแปร

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยและร่วมกิจกรรมการเข้าพัก Homestay และกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเรือในช่วงเวลา 2 วัน 1 คืน หรือ 1 รายการท่องเที่ยว (Tour Program)

ขีดความสามารถในการรองรับของ Homestay:CC (H) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของ Homestay ทั้งหมดที่ให้บริการ หน่วยที่วัดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยว (คน) ต่อรายการท่องเที่ยว

ขีดความสามารถในการรองรับของเรือโดยสาร: CC (B) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารทั้งหมดที่ให้บริการ หน่วยที่วัดเป็นจำนวนผู้โดยสาร (คน) ต่อรายการท่องเที่ยว

ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมของ Homestay: FCC (H) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของ Homestay หน่วยที่วัดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยว (คน) ต่อหลังต่อคืน

ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมของเรือโดยสาร: FCC (B) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสาร หน่วยที่วัดเป็นจำนวนผู้โดยสาร (คน) ต่อลำต่อรอบ

ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay: SPCC (HS) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของ Homestay ที่ผู้ประกอบการ Homestay ให้การยอมรับมากที่สุด หน่วยที่วัดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยว(คน) ต่อหลังต่อคืน

ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่เข้าพัก Homestay: SPCC (HT) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของ Homestay ที่นักท่องเที่ยวให้การยอมรับมากที่สุด หน่วยที่วัดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยว (คน) ต่อหลังต่อคืน

ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร: SPCC (BS) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารที่ผู้ประกอบการเรือโดยสารให้การยอมรับมากที่สุด หน่วยที่วัดเป็นจำนวนผู้โดยสารต่อลำต่อรอบ

ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร: SPCC (BT) หมายถึง ความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารที่นักท่องเที่ยวให้การยอมรับมากที่สุด หน่วยที่วัดเป็นจำนวนผู้โดยสารต่อลำต่อรอบ

ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของ Homestay: CCI (H) หมายถึง ความจุต่ำสุดของ Homestay แต่ละหลังที่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ Homestay ให้การยอมรับในการให้บริการ

ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของ Homestay: CCh (H) หมายถึง ความจุสูงสุดของ Homestay แต่ละหลังที่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ Homestay ให้การยอมรับในการให้บริการ

ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCI (B) หมายถึง ความจุต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำที่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเรือโดยสารให้การยอมรับในการให้บริการ

ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCh (B) หมายถึง ความจุสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำที่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเรือโดยสารให้การยอมรับในการให้บริการ

บทที่ 4

ผลการศึกษาวเคราะห์

ในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย นั้นจะมุ่งศึกษากลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ เป็นการศึกษาขีดความสามารถด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกโดยเน้นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่จริงและความจุของกิจกรรมนั้นๆ เป็นหลัก ควบคู่กับการศึกษาขีดความสามารถด้านสังคมจิตวิทยาโดยศึกษาถึงความรู้สึกยอมรับของผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ ในกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยว แล้วนำค่าขีดความสามารถที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ เพื่อหาค่าขีดความสามารถในการรองรับท่องเที่ยวสูงสุด คือ จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุดที่ยังยอมรับได้ ภายใต้การยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม นั้น พบว่ากิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของโครงการมีด้วยกัน 2 กิจกรรมคือ

- 1) กิจกรรมการเข้าพัก Homestay
- 2) กิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร
 - กิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตล้าคลอง
 - กิจกรรมท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย
 - กิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการ Homestay จำนวน 16 หลัง ผู้ประกอบการเรือโดยสาร จำนวน 15 ลำ นักท่องเที่ยว จำนวน 100 คนผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม จำนวน 25 คน สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาตามกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดข้างต้น ได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเข้าพัก Homestay

ในการศึกษาขีดความสามารถในส่วนของกิจกรรมการเข้าพัก บ้านพัก Homestay จะเป็นการศึกษาถึงขีดความสามารถของบ้านพัก Homestay ใน 2 ส่วนคือ

- 1) การศึกษาขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- 2) การศึกษาขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยา

1.1 การศึกษาขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การศึกษาศักยภาพทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านพัก Homestay จะเป็นการศึกษาถึงสภาพทั่วไปจนถึงปริมาณความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกว่ามีความสามารถในการใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใดต่อช่วงเวลา โดยการสำรวจสภาพทั่วไปของบ้านพัก Homestay จำนวน 16 ตัวอย่าง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1

จากการสำรวจ Homestay พบว่า Homestay ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใน หมู่ที่ 7 ตำบลปลายโพรงพง และมีบางส่วนที่กระจายอยู่ในหมู่ 2, หมู่ 3, หมู่ 4 และหมู่ 6 ลักษณะของ Homestay เกือบทั้งหมดเป็นบ้านทรงไทยที่มีทั้งแบบบ้านทรงไทยชั้นเดียว 2 ชั้น และมีทั้งแบบใต้ถุนสูงและใต้ถุนเตี้ย จากการสำรวจ Homestay ทั้ง 16 หลัง สามารถระบุขนาดของ Homestay จำนวนผู้อาศัย จำนวนห้องนอน ได้ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ลักษณะบ้านและสภาพทั่วไปของ Homestay ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

บ้านหลังที่	ลักษณะบ้าน	ผู้อาศัย(คน)	ห้องนอนทั้งหมด(ห้อง)
1	1 ชั้นใต้ถุนสูง	4	4
2	1 ชั้นใต้ถุนสูง	4	1
3	1 ชั้นใต้ถุนสูง	3	2
4	บ้าน 2 ชั้น	5	5
5	1 ชั้นใต้ถุนเตี้ย	2	2
6	1 ชั้นใต้ถุนสูง	6	3
7	1 ชั้นใต้ถุนสูง	4	2
8	บ้าน 2 ชั้น	5	2
9	บ้าน 2 ชั้น	4	4
10	1 ชั้นใต้ถุนสูง	4	1
11	บ้าน 2 ชั้น	7	9
12	1 ชั้นใต้ถุนเตี้ย	5	1
13	บ้าน 2 ชั้น	2	2
14	1 ชั้นใต้ถุนสูง	6	4
15	1 ชั้นใต้ถุนเตี้ย	2	3
16	1 ชั้นใต้ถุนสูง	2	1

จากนั้นนำข้อมูลจำนวนห้องนอนทั้งหมด มาจำแนกออกเป็นจำนวนห้องนอนของผู้พักอาศัยและจำนวนห้องนอนที่เป็นของนักท่องเที่ยว เพื่อคำนวณหาความจุของ Homestay ว่าสามารถเข้าพักได้หลังละกี่คนต่อกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ชีตความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay หรือความจุในการนำไปใช้ประโยชน์ของ Homestay แต่ละหลัง

บ้าน หลังที่	คนในที่พัก	คนในที่พัก	คนในที่พัก	ห้องนอน				ห้องโถง			ความจุของ Homestay FCC (H)
				เตียงเดี่ยว	เตียงคู่ (ทบ)	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่ (ทบ)	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่ (ทบ)	เตียงเดี่ยว	
1	4	2	2	2	2	4	-	-	-	-	4
2	1	1*		-	-	-	1	4	4	16	16
3	2	2*		1	9	9	1	2	4	8	17
4	5	1	4	4	5	20	-	-	-	-	20
5	2	2*		1	2	2	1	2	4	8	10
6	3	2	1	-	-	-	1	2	4	8	8
7	2	1	1	-	-	-	1	4	4	16	16
8	2	2*		-	-	-	-	2	4	16	16
9	4	4*		3	4	12	1	3	4	12	24
10	1	1*		-	-	-	1	2	4	8	8
11	9	6	3	2	9	18	1	2	4	8	26
12	1	1*		-	-	-	1	10	4	40	40
13	2	2*		-	-	-	2	3	4	24	24
14	4	1	3	2	6	12	1	3	4	12	24
15	3	3*		3	4	12	-	-	-	-	12
16	1	1*		-	-	-	1	5	4	20	20
รวม											285

หมายเหตุ:

* ผู้อาศัยพักรวมกับนักท่องเที่ยว ซึ่งในการคำนวณความจุได้หักความจุตามจำนวนของผู้อาศัยแล้ว

FCC (H) ชีตความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay

จากตารางที่ 4.2 สามารถระบุวิธีการคิดค่าของความสามารถในการเข้าพักของนักท่องเที่ยวได้ดังนี้

การคำนวณหาความจุของห้องนอน

บ้านทรงไทยส่วนใหญ่มีลักษณะของห้องพัก 2 ลักษณะคือลักษณะของห้องนอนทั่วไปคือ มีที่นอนและเครื่องนอนเป็นชุดๆ และลักษณะของห้องนอนที่เป็นห้องโถงคือ ไม่มีที่นอน เฉพาะเจาะจงต้องกางมุ้งนอน ดังนั้นการคำนวณหาความสามารถในการใช้ประโยชน์ของห้องนอนในแต่ละลักษณะว่ามีมากน้อยเพียงใด นั้น สามารถหาได้จากการนำความสามารถในการใช้ประโยชน์ทุกห้องมารวมกันเป็นขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านพัก Homestay ต่อไป

ตัวอย่างเช่น

บ้านสุนทรณ์ มีห้องนอนทั้งหมดจำนวน 2 ห้อง แบ่งเป็นห้องนอนจำนวน 1 ห้อง และห้องโถงจำนวน 1 ห้อง ดังนั้นความสามารถในการใช้ประโยชน์ของห้องนอนทั้งหมด สามารถระบุขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านสุนทรณ์ได้ดังนี้

ในการคำนวณหาความสามารถรับการใช้ประโยชน์ของห้องนอนลักษณะทั่วไปนั้น สืบจากความสามารถในการจุคนของห้องแต่ละห้อง เช่น บ้านสุนทรณ์ มีห้องนอนจำนวน 1 ห้อง สามารถจุคนได้ห้องละ 9 คน ดังนั้นความสามารถในการใช้ประโยชน์ของห้องนอนบ้านสุนทรณ์ คือ 9 คน

ในการคำนวณหาความสามารถรับการใช้ประโยชน์ของห้องนอนลักษณะของห้องนอนที่เป็นห้องโถงที่ไม่มีที่นอนเฉพาะเจาะจงนอนโดยการกางมุ้ง มีความสามารถในการใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใดนั้น หาค่าได้จากการสอบถามถึงความสามารถในการกางมุ้ง คูณด้วยความสามารถของการจุคนของมุ้งแต่ละหลัง เช่น บ้านสุนทรณ์ มีห้องโถงจำนวน 1 ห้อง สามารถกางมุ้งได้จำนวน 2 หลัง ซึ่งแต่ละหลังสามารถจุคนได้ 4 คน ดังนั้นความสามารถในการใช้ประโยชน์ของห้องโถงบ้านสุนทรณ์ คือ 8 คน

ดังนั้นความสามารถรับการใช้ประโยชน์ของห้องนอนทั้งหมด ของบ้านสุนทรณ์ คือ $9+8=17$ คน แสดงว่า Homestay ของสุนทรณ์มีขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็น 17 คนต่อหลังต่อคืน จากนั้นทำการคำนวณ Homestay ทั้ง 16 หลังตามวิธีการในข้างต้น จะได้ขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านพัก: FCC(H)

1.2 การศึกษาขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยา

การศึกษาขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay เป็นการมุ่งศึกษาการยอมรับของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเข้าพัก Homestay ก็คือ ผู้ประกอบการบ้านพัก Homestay และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก Homestay โดยทำการสำรวจจากแบบสอบถามถึงการยอมรับที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักเทียบกับสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านหลังนั้นๆ ดังนี้

ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก Homestay สามารถหาได้จาก

1.2.1 ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay:

SPCC (HS)

ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay หาได้จากการหาค่าการยอมรับของผู้ประกอบการ Homestay ที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักเทียบกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการ Homestay จำนวน 16 ราย ดังแสดงรายละเอียดของการยอมรับได้ดังตารางที่ 4.3

1.2.2 ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่เข้าพัก

Homestay: SPCC (HT)

ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว ใช้ค่าการยอมรับของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีต่อค่าสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักเทียบกับสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน ดังแสดงรายละเอียดของการยอมรับได้ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จีดีความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay และ
นักท่องเที่ยวที่เข้าพัก Homestay

บ้าน หลังที่	สัดส่วนการยอมรับ (จำนวนคน/สิ่งอำนวยความสะดวก)	FCC (H)	SPCC (HS)	SPCC (HT)
1	4/4	4	10	4
2	4/4	16	16	16
3	4/4	17	15	17
4	4/4	20	20	20
5	2/4	10	15	5
6	4/4	8	10	8
7	4/4	16	16	16
8	4/4	16	20	16
9	4/4	24	30	24
10	4/4	8	10	8
11	4/4	26	30	26
12	4/4	40	30	40
13	2/4	24	20	12
14	5/4	24	30	30
15	4/4	12	12	12
16	4/4	20	40	20

หมายเหตุ

สัดส่วนการยอมรับ มาจากการยอมรับส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวต่อจำนวนผู้เข้าพักต่อ
จำนวนสิ่งอำนวยความสะดวก (ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4)

FCC (H) จีดีความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay
จากการคำนวณค่า FCC (H) ในตารางที่ 4.2

SPCC (HS) จีดีความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay

SPCC (HT) จีดีความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่เข้าพัก
Homestay คำนวณจากการนำค่าสัดส่วนการยอมรับ คูณกับค่า FCC (H)

ตารางที่ 4.4 การยอมรับของนักท่องเที่ยวต่อจำนวนผู้เข้าพัก Homestay เมื่อเทียบกับสิ่งอำนวยความสะดวก

บ้าน หลัง ที่	จำนวนรวม ต่อหลัง	จำนวนผู้เข้าพัก Homestay ที่เหมาะสม (คน) / สิ่งอำนวยความสะดวก								สัดส่วน การ ยอมรับ
		1/4	2/4	3/4	4/4	5/4	6/4	7/4	8/4	
1	8 (100.00)	-	-	2 (25.00)	4 (50.00)	2 (25.00)	-	-	-	4/4
2	6 (100.00)	-	-	-	3 (50.00)	2 (33.33)	-	1 (16.67)	-	4/4
3	4 (100.00)	-	1 (25.00)	-	3 (75.00)	-	-	-	-	4/4
4	4 (100.00)	-	1 (25.00)	-	3 (75.00)	-	-	-	-	4/4
5	6 (100.00)	-	3 (50.00)	1 (16.67)	2 (33.33)	-	-	-	-	2/4
6	5 (100.00)	-	-	-	3 (60.00)	1 (20.00)	1 (20.00)	-	-	4/4
7	8 (100.00)	-	-	-	7 (87.50)	1 (12.50)	-	-	-	4/4
8	7 (100.00)	-	2 (28.57)	1 (14.29)	4 (57.14)	-	-	-	-	4/4
9	4 (100.00)	-	-	1 (25.00)	3 (75.00)	-	-	-	-	4/4
10	4 (100.00)	-	-	1 (25.00)	3 (75.00)	-	-	-	-	4/4
11	7 (100.00)	-	-	1 (14.29)	5 (71.42)	1 (14.29)	-	-	-	4/4
12	10 (100.00)	-	3 (30.00)	-	7 (70.00)	-	-	-	-	4/4
13	6 (100.00)	-	4 (66.67)	-	2 (33.33)	-	-	-	-	2/4
14	6 (100.00)	-	-	1 (16.67)	1 (16.67)	4 (66.66)	-	-	-	5/4
15	9 (100.00)	-	-	-	5 (55.55)	-	3 (33.33)	1 (11.12)	-	4/4
16	6 (100.00)	-	1 (16.67)	1 (16.67)	4 (66.66)	-	-	-	-	4/4

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay สามารถหาได้จาก การเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสังคมจิตวิทยา ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

1) ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay : FCC(H)

ส่วนที่ 2 การศึกษาขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยา

1) ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay: SPCC(HS)

2) ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว: SPCC (HT)

การคำนวณหาขีดความสามารถในส่วนของกิจกรรมการเข้าพัก บ้านพัก Homestay นั้นสามารถทำได้โดยนำค่าขีดความสามารถทั้ง 3 ค่ามาทำการเปรียบเทียบ เพื่อหาค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของ Homestay:CCh (H) และค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุด Homestay:CCl (H) ในแต่ละหลัง โดยมีวิธีการเปรียบเทียบดังนี้

ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของ Homestay: CCh (H)

ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของ Homestay: CCh (H) สามารถหาได้โดยการนำค่าขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay: FCC (H) ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay: SPCC(HS) และค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว: SPCC (HT) มาทำการเปรียบเทียบเพื่อหาค่าสูงสุดของ Homestay แต่ละหลัง เช่น

บ้านคุณไกล่ เมืองลม มีค่าขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay: FCC (H) เท่ากับ 4 คน ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay: SPCC (HS) เท่ากับ 10 คน และค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว: SPCC (HT) เท่ากับ 3 คน ดังนั้นเมื่อทำการเปรียบเทียบจะได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด Homestay: CCh (H) ของบ้านคุณไกล่ เมืองลม มีค่าเท่ากับ 10 คนหรือกล่าวได้ว่าบ้านคุณไกล่ เมืองลม สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 10 คนต่อหลังต่อคืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของ Homestay: CCI (H)

ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของ Homestay: CCI (H) สามารถทำได้โดยการนำค่าขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay: FCC(H) ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay: SPCC(HS) และค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว: SPCC (HT) มาทำการเปรียบเทียบเพื่อหาค่าต่ำสุดของ Homestay แต่ละหลัง เช่น

บ้านคุณไกล่ เมืองลม มีค่าขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay: FCC(H) เท่ากับ 4 คน ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay: SPCC(HS) เท่ากับ 10 คน และค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว: SPCC (HT) เท่ากับ 3 คน ดังนั้นเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุด Homestay: CCI (H) ของบ้านคุณไกล่ เมืองลม เท่ากับ 3 คนหรือกล่าวได้ว่าบ้านคุณไกล่ เมืองลม สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุด 3 คนต่อหลังต่อคืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อ การยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

จากนั้นทำการรวมค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของ Homestay: CCh (H) ในแต่ละหลัง เพื่อให้ได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดในส่วนของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay :TCCh (H) และรวมค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของ Homestay: CCI (H) ในแต่ละหลัง เพื่อให้ได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดในส่วนของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay: TCCI (H) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของ Homestay ที่ให้บริการทั้งหมด 16 หลัง หรือขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay

บ้านหลังที่	FCC (H)	SPCC (HS)	SPCC (HT)	CCI (H)	CCh (H)
1	4	10	4	4	10
2	16	16	16	16	16
3	17	15	17	15	17
4	20	20	20	20	20
5	10	15	5	5	15
6	8	10	8	8	10
7	16	16	16	16	16
8	16	20	16	16	20
9	24	30	23	23	30
10	8	10	8	8	10
11	26	30	26	26	30
12	40	30	40	30	40
13	24	20	12	12	24
14	24	30	30	24	30
15	12	12	12	12	12
16	20	40	20	20	40
TCCI (H)				255	-
TCCh (H)				-	340

หมายเหตุ:

FCC (H)	ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Homestay
SPCC (HS)	ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการ Homestay
SPCC (HT)	ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่เข้าพัก Homestay
CCI (H)	ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของ Homestay แต่ละหลัง
CCh (H)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของ Homestay แต่ละหลัง
TCCI (H)	ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay
TCCh (H)	ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay

จากตารางที่ 4.5 สามารถระบุได้ว่าค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยนั้น มีค่าอยู่ระหว่าง 255 คน ถึง 340 คน หมายความว่า ถ้าแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้รับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการเข้าพัก Homestay สูงหรือต่ำกว่าช่วงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

ขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ในส่วนของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารเป็นการศึกษาขีดความสามารถทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของเรือที่ใช้ในกิจกรรมนั้นๆ เทียบกับการศึกษาขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร และนักท่องเที่ยวที่ร่วมกิจกรรมซึ่งสามารถแบ่งกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารออกเป็น 3 กิจกรรม คือ

- 1) กิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง
- 2) กิจกรรมท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย
- 3) กิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท

2.1 กิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลองสามารถทำได้โดยการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเทียบกับขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของกิจกรรม โดยการสำรวจจริงและการทำแบบสอบถาม โดยมีผลการวิจัยดังนี้

2.1.1 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: FCC (B)

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง เป็นการศึกษาถึงความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกว่ามีความสามารถในการใช้ประโยชน์ได้เท่าใดต่อช่วงเวลา โดยการสำรวจสภาพทั่วไปของเรือโดยสารจำนวน 15 ราย พบว่า มีเรือโดยสารที่ให้บริการในกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง จำนวน 10 ลำ จากทั้งหมด 15 ลำ ซึ่งเรือโดยสารส่วนใหญ่ที่ให้บริการเป็นเรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง และจากการสอบถามพบว่า การให้บริการมีเพียง 1 รอบต่อวัน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องรอนักท่องเที่ยวทยอยในการเดินทางมาถึงที่หมู่บ้าน

2.1.2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมจิตวิทยา :SPCC(B)

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของกิจกรรมที่เขวชมวิถีชีวิตริมคลองเป็นการศึกษาถึงระดับการใช้ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการประกอบกิจกรรม ซึ่งระดับการใช้ประโยชน์ของกิจกรรมท่องเที่ยวโดยใช้เรือโดยสาร ก็คือ จำนวนที่นั่งต่อลำ และจำนวนรอบในการเดินเรือต่อวัน การศึกษาการยอมรับการใช้ประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร และนักท่องเที่ยวที่นั่งเรือโดยสารในกิจกรรมท่องเที่ยว โดยทำการสำรวจจากแบบสอบถามถึงการยอมรับต่อจำนวนที่นั่งและรอบในการเดินเรือดังนี้

การศึกษาถึงการยอมรับของผู้ประกอบการเรือโดยสารจำนวน 10 ตัวอย่างที่ให้บริการเดินเรือในกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลองดังแสดงในตารางที่ 4.6 โดยค่าของขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารได้จากการนำการยอมรับที่มีต่อจำนวนรอบคูณด้วยการยอมรับที่มีต่อจำนวนที่นั่ง ซึ่งจะได้ออกมาค่าของขีดความสามารถในการรองรับของเรือลำนั้นๆ

ตารางที่ 4.6 ค่าขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีต่อกิจกรรมที่เขวชมวิถีชีวิตริมคลอง

เรือลำที่	ขนาดเรือโดยสาร	การยอมรับของผู้ประกอบการเรือโดยสาร		SPCC(BS)
		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง	
1	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	5	5
2	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	6	6
3	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	2	6	12
4	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	6	6
5	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	2	5	10
6	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	4	4
7	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	5	5
8	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	3	3
9	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	3	5	15
10	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	5	5

หมายเหตุ:

SPCC (BS) ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร

การศึกษาถึงการยอมรับของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 ตัวอย่าง ที่ใช้บริการเรือโดยสารในการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง พบว่านักท่องเที่ยว ยอมรับจำนวนที่นั่ง รอบในการเดินเรือ ในการนั่งเรือโดยสาร ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าการยอมรับสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารในกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง

รายการที่ได้รับการยอมรับ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	99	99.00
จำนวน 6 ที่นั่งต่อลำ	26	26.00
จำนวน 1 รอบต่อวัน	62	62.00

จากตารางที่ 4.7 ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คนที่มีต่อกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง จากการศึกษาสามารถกำหนดรายการที่ได้รับการยอมรับสูงสุดต่อกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง ได้ดังนี้

ในการนั่งเรือเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลองนั้น นักท่องเที่ยวให้การยอมรับที่จะนั่งเรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง โดยนั่งจำนวน 6 ที่นั่งต่อลำ และมีการยอมรับที่จะให้มีการเดินเรือจำนวนรอบ 1 รอบต่อวัน ดังนั้นกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลองมีขีดความสามารถในการรองรับ 6 ที่นั่งต่อลำต่อรอบต่อวัน

ขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมการเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง สามารถหาได้จากการนำค่าของขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมของเรือโดยสารในกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง :FCC(B) เทียบกับ ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร :SPCC(BS) และนักท่องเที่ยว :SPCC(BT) โดยให้ค่าต่ำสุดเป็นขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ :CCI(B) และค่าสูงสุดเป็นขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ :CCh (B) จากนั้นรวมขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ :CCI(B) เพื่อให้ได้ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง :TCCI(B) และรวมขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ :CCh(B) เพื่อให้ได้ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง :TCCh (B) (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ผลรวมของค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง

เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	ความจุของเรือโดยสาร		FCC(B)	การยอมรับของผู้ประกอบการ		SPCC (BS)	การยอมรับของนักท่องเที่ยว		SPCC (BT)	CCI (B)	CCh (B)
	จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง			
	เรือลำที่										
1	1	6	6	1	5	5	1	6	6	5	6
2	1	6	6	1	6	6	1	6	6	6	6
3	1	6	6	2	6	12	1	6	6	6	12
4	1	6	6	1	6	6	1	6	6	6	6
5	1	6	6	2	5	10	1	6	6	6	10
6	1	6	6	1	4	4	1	6	6	4	6
7	1	6	6	1	5	5	1	6	6	5	6
8	1	6	6	1	3	3	1	6	6	3	6
9	1	6	6	3	5	15	1	6	6	6	15
10	1	6	6	1	5	5	1	6	6	5	6
รวม										TCCI (B)	TCCCh (B)
										= 52	= 79

หมายเหตุ

FCC (B)	ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง
SPCC (BS)	ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร
SPCC (BT)	ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว
CCI (B)	ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ
CCh (B)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ
TCCI (B)	ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง
TCCCh (B)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง

จากตารางที่ 4.8 ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลองของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยมีค่าอยู่ระหว่าง 52 คน ถึง 79 คน หมายความว่า ใน

การเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลองด้วยเรือโดยสารถ้ามีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงหรือต่ำกว่าช่วงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 กิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อย

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อยสามารถทำได้ โดยการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบกับขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อย โดยการสำรวจจริงและการตอบแบบสอบถาม โดยมีผลการวิจัยดังนี้

2.2.1 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม: FCC (B)

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อย เป็นการศึกษาถึงความจุของสิ่งแวดล้อมว่ามีความสามารถในการใช้ประโยชน์ได้เที่ยวใดต่อช่วงเวลา โดยการสำรวจสภาพทั่วไปของเรือโดยสาร จำนวน 15 ราย พบว่า มีเรือโดยสารที่ให้บริการในกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง จำนวน 10 ลำ จากทั้งหมด 15 ลำ ซึ่งเรือโดยสารส่วนใหญ่ที่ให้บริการเป็นเรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง และจากการสอบถามพบว่าการเดินเรือโดยสารเพื่อให้บริการมีเพียง 1 รอบต่อวัน เนื่องจากการเดินทางในช่วงกลางคืน จึงทำให้เวลาไม่พอในการเดินทางมากกว่า 1 รอบ

2.2.2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมจิตวิทยา: SPCC (B)

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของกิจกรรมท่องเที่ยวจะเป็นการศึกษาถึงระดับการใช้ที่ส่งผลกระทบกับการยอมรับขณะประกอบกิจกรรม ซึ่งระดับการใช้ประโยชน์ของกิจกรรมท่องเที่ยว โดยใช้เรือโดยสาร ก็คือ จำนวนที่นั่งต่อลำ และจำนวนรอบในการเดินเรือต่อวัน การศึกษาการยอมรับการใช้ประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร และนักท่องเที่ยวที่นั่งเรือโดยสารในกิจกรรมท่องเที่ยว โดยทำการสำรวจจากแบบสอบถามถึงการยอมรับต่อจำนวนที่นั่งและรอบในการเดินเรือดังนี้

จากการศึกษาถึงการยอมรับของผู้ประกอบการเรือโดยสารจำนวน 10 ราย ที่ให้บริการเดินเรือในกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง สามารถระบุการยอมรับของจำนวนรอบและจำนวนที่นั่ง และสามารถหาค่าของขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของ

ผู้ประกอบการโดยสารได้จาก การนำการยอมรับที่มีต่อจำนวนรอบคูณด้วยการยอมรับที่มีต่อจำนวนที่นั่ง ซึ่งจะทำให้ได้ค่าของขีดความสามารถในการรองรับของเรือลำนั้นๆ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ค่าขีดความสามารถทางด้านจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีต่อกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อย

เรือลำที่	ขนาดเรือโดยสาร	การยอมรับของผู้ประกอบการเรือโดยสาร		SPCC (BS)
		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง	
1	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	2	5	10
2	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	6	6
3	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	2	6	12
4	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	6	6
5	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	2	5	10
6	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	4	4
7	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	5	5
8	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	3	5
9	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	3	5	15
10	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	5	5

หมายเหตุ:

SPCC(BS) ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร

การศึกษาถึงการยอมรับของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 ตัวอย่าง ที่ใช้บริการเรือโดยสารในการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย พบว่านักท่องเที่ยว ยอมรับจำนวนที่นั่ง รอบในการเดินเรือ ในการนั่งเรือโดยสาร ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าการยอมรับสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารในกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อย

รายการที่ได้รับการยอมรับ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	99	99.00
จำนวน 6 ที่นั่งต่อลำ	51	51.00
จำนวน 1 รอบต่อวัน	80	80.00

จากตารางที่ 4.10 ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คนที่มีต่อกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อย จากการศึกษาสามารถกำหนดรายการที่ได้รับการยอมรับสูงสุดต่อกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อย ได้ดังนี้

ในการนั่งเรือเที่ยวชมหิ้งห้อยนั้น นักท่องเที่ยวให้การยอมรับที่จะนั่งเรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง โดยนั่งจำนวน 6 ที่นั่งต่อลำ และมีการยอมรับที่จะให้มีการเดินเรือจำนวนรอบ 1 รอบต่อวัน ดังนั้นกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อยมีขีดความสามารถในการรองรับ 6 ที่นั่งต่อลำต่อรอบต่อวัน

ดังนั้นค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมการเที่ยวชมหิ้งห้อย สามารถหาได้จากการนำค่าของขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อย: FCC (B) เทียบกับ ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร: SPCC (BS) และนักท่องเที่ยว: SPCC (BT) โดยให้ค่าต่ำสุดเป็นค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCI (B) และค่าสูงสุดเป็นค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCh (B) จากนั้นทำการรวมค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCI (B) เพื่อให้ได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อย: TCCI (B) และรวมค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCh (B) เพื่อให้ได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อย: TCCh (B) (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ผลรวมของค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำของกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อย

เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	ความจุของเรือโดยสาร		FCC(B)	การยอมรับของผู้ประกอบการ		SPCC(BS)	การยอมรับของนักท่องเที่ยว		SPCC(BT)	CCI (B)	CCh (B)
	จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง			
	เรือลำที่										
1	1	6	6	2	5	10	1	6	6	6	10
2	1	6	6	1	6	6	1	6	6	6	6
3	1	6	6	2	6	12	1	6	6	6	12
4	1	6	6	1	6	6	1	6	6	6	6
5	1	6	6	2	5	10	1	6	6	6	10
6	1	6	6	1	4	4	1	6	6	4	6
7	1	6	6	1	5	5	1	6	6	5	6
8	1	6	6	1	3	5	1	6	6	5	6
9	1	6	6	3	5	15	1	6	6	6	15
10	1	6	6	1	5	5	1	6	6	5	6
รวม										TCCI (B)	TCCh (B)
										= 55	= 83

หมายเหตุ:

- FCC (B) ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อย
- SPCC (BS) ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร
- SPCC (BT) ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว
- CCI (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ
- CCh (B) ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ
- TCCI (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง
- TCCh (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง

จากตารางที่ 4.11 ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมหิ้งห้อย ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยมีค่าอยู่ระหว่าง 55 คน ถึง 83 คน หมายความว่า ในการเที่ยวชมหิ้งห้อยด้วยเรือโดยสาร ถ้ามีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงหรือต่ำกว่าช่วงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อ การยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3 กิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทสามารถทำได้โดยการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเทียบกับขีดความสามารถทางด้านสังคมจิตวิทยาของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท โดยการสำรวจจริงและการตอบแบบสอบถาม โดยมีผลการวิจัยดังนี้

2.3.1 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: FCC (B)

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทเป็นการศึกษาถึงความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกว่ามีความสามารถในการใช้ประโยชน์ได้เที่ยวใดต่อช่วงเวลา โดยการสำรวจสภาพทั่วไปของเรือโดยสาร จำนวน 15 ราย พบว่า มีเรือโดยสารที่ให้บริการในกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท จำนวน 13 ลำ จากทั้งหมด 15 ลำ คือเรือขนาด 6 ที่นั่งจำนวน 8 ลำ และ 10 ที่นั่งจำนวน 5 ลำ และจากการสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ให้บริการเป็นจำนวน 1 รอบต่อวัน โดยมีเรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่งจำนวน 2 ลำที่ให้บริการ 2 รอบต่อวัน เนื่องจากเส้นทางในการเดินเรือมีระยะไกลและใช้เวลานาน

2.3.2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมจิตวิทยา: SPCC (B)

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทเป็นการศึกษาถึงระดับการใช้ที่ส่งผลกระทบต่อ การยอมรับขณะประกอบกิจกรรม ซึ่งระดับการใช้ประโยชน์ของกิจกรรมท่องเที่ยวโดยใช้เรือโดยสาร ก็คือ จำนวนที่นั่งต่อลำ และจำนวนรอบในการเดินเรือต่อวัน การศึกษาการยอมรับการใช้ประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร และนักท่องเที่ยวที่ นั่งเรือโดยสารในกิจกรรมท่องเที่ยว โดยทำการสำรวจจากแบบสอบถามถึงการยอมรับต่อจำนวนที่ นั่งและรอบในการเดินเรือดังนี้

จากการศึกษาถึงการยอมรับของผู้ประกอบการเรือโดยสารจำนวน 13 ลำที่ให้บริการเดินเรือในกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท สามารถระบุการยอมรับของจำนวนรอบ จำนวนที่นั่ง และสามารถหาค่าของขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารได้จาก การนำการยอมรับที่มีต่อจำนวนรอบคูณด้วยการยอมรับที่มีต่อจำนวนที่นั่ง ซึ่งจะทำให้ได้ค่าของขีดความสามารถในการรองรับของเรือลำนั้นๆ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ค่าขีดความสามารถทางด้านจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท

เรือลำที่	ขนาดเรือโดยสาร	การยอมรับของผู้ประกอบการเรือโดยสาร		SPCC (BS)
		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง	
1	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง		ไม่ให้บริการ	
2	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	6	6
3	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	6	6
4	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง		ไม่ให้บริการ	
5	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	2	5	10
6	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	4	4
7	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	5	5
8	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	3	3
9	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	3	5	15
10	เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1	5	5
11	เรือโดยสารขนาด 10ที่นั่ง	2	10	20
12	เรือโดยสารขนาด 10ที่นั่ง	1	10	10
13	เรือโดยสารขนาด 10ที่นั่ง	1	13	13
14	เรือโดยสารขนาด 10ที่นั่ง	1	10	10
15	เรือโดยสารขนาด 10ที่นั่ง	2	8	16

หมายเหตุ:

SPCC (BS) ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร

การศึกษาถึงการยอมรับของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 ตัวอย่าง ที่ใช้บริการเรือโดยสารในการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท พบว่านักท่องเที่ยว ยอมรับจำนวนที่นั่ง รอบในการเดินเรือ ในที่นั่งเรือโดยสาร ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ค่าการยอมรับสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความจุในการรองรับการใช้ประโยชน์ของเรือโดยสารในกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท

รายการที่ได้รับการยอมรับ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
ขนาดเรือโดยสาร 10 ที่นั่ง	90	90.00
จำนวน 10 ที่นั่งต่อลำ	33	33.00
จำนวน 1 รอบต่อวัน	91	91.00

จากตารางที่ 4.13 ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คนที่มีต่อกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท จากการศึกษาสามารถกำหนดรายการที่ได้รับการยอมรับสูงสุดต่อกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท ได้ดังนี้

ในการนั่งเรือเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทนั้น นักท่องเที่ยวให้การยอมรับที่จะนั่งเรือโดยสารขนาด 10 ที่นั่ง โดยนั่งจำนวน 10 ที่นั่งต่อลำ และมีการยอมรับให้มีการเดินเรือจำนวนรอบ 1 รอบต่อวัน ดังนั้นกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทมีขีดความสามารถในการรองรับ 10 ที่นั่งต่อลำต่อรอบต่อวัน

ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท สามารถหาได้จากการนำค่าของขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท: FCC (B) เทียบกับ ค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร: SPCC (BS) และนักท่องเที่ยว: SPCC (BT) โดยให้ค่าต่ำสุดเป็นขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCI (B) และค่าสูงสุดเป็นขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCh (B) จากนั้นทำการรวมค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCI (B) เพื่อให้ได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท: TCCI (B) และรวมค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ: CCh (B) เพื่อให้ได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท: TCCh (B) (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ผลรวมของค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดและสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท

เรือลำที่	ความจุของเรือโดยสาร		FCC(B)	การยอมรับของผู้ประกอบการ		SPCC (BS)	การยอมรับของนักท่องเที่ยว		SPCC (BT)	CCI (B)	CCh (B)	
	จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง		จำนวนรอบ	จำนวนที่นั่ง				
เรือโดยสารขนาด 6 ที่นั่ง	1					ไม่ให้บริการ						
	2	1	6	6	1	6	6	1	6	6	6	
	3	-	6	-	1	6	6	1	6	6	6	
	4						ไม่ให้บริการ					
	5	1	6	6	2	5	10	1	6	6	6	10
	6	1	6	6	1	4	4	1	6	6	4	6
	7	1	6	6	1	5	5	1	6	6	5	6
	8	1	6	6	1	3	3	1	6	6	3	6
	9	1	6	6	3	5	15	1	6	6	6	15
	10	1	6	6	1	5	5	1	6	6	5	6
เรือโดยสารขนาด 10 ที่นั่ง	11	2	10	20	2	10	20	1	10	10	10	20
	12	1	10	10	1	10	10	1	10	10	10	10
	13	1	10	10	1	13	13	1	10	10	10	13
	14	1	10	10	1	10	10	1	10	10	10	10
	15	2	10	20	2	8	16	1	10	10	10	16
รวม										TCCI (B)	TCCh (B)	
										= 91	= 130	

หมายเหตุ:

FCC (B) ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของกิจกรรมเที่ยวชมหึ่งห้อย

SPCC (BS) ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของผู้ประกอบการเรือโดยสาร

SPCC (BT) ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสังคมจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว

CCI (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ

CCh (B) ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของเรือโดยสารแต่ละลำ

TCCI (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง

TCCh (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง

จากตารางที่ 4.14 ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมที่วชนวิถีชีวิตชนบทของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยมีค่าอยู่ระหว่าง 91 คน ถึง 130 คน หมายความว่า ในการที่วชนวิถีชีวิตชนบท ด้วยเรือโดยสารถ้ามีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงหรือต่ำกว่าช่วงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารสามารถหาได้จากการเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมที่วชนวิถีชีวิตริมคลอง กิจกรรมที่วชนหึ่งห้อย กิจกรรมที่วชนวิถีชีวิตชนบท โดยการเปรียบเทียบค่าของขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของแต่ละกิจกรรม: CCI (B) เพื่อหาค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร: TCCI (B) และเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด: CCh (B) ของแต่ละกิจกรรม เพื่อหาขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร: TCCh (B)

การเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับในกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้บริการเรือโดยสารพบว่า ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร: TCCI (B) เท่ากับ 52 คน และค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร: TCCh (B) เท่ากับ 130 คน (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

กิจกรรม	CCI (B)	CCh (B)
ชมวิถีชีวิตริมคลอง	52	79
ชมหึ่งห้อย	55	83
ชมวิถีชีวิตชนบท	91	130
ค่าเปรียบเทียบ	TCCI (B)=52	TCCh (B)=130

หมายเหตุ:

TCCI (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

TCCh (B) ขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

จากตารางที่ 4.15 ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยนั้น มีค่าระหว่าง 52 คน ถึง 130 คน หมายความว่าหากมีการเที่ยวชมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยเรือโดยสาร สูงหรือต่ำกว่าช่วงจำนวนคนดังกล่าวจะส่งผลต่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay กับกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

ค่าขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย สามารถหาได้จาก การเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นข้อจำกัดในการท่องเที่ยว ซึ่งหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย มีกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดอยู่ 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมการเข้าพัก Homestay และกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร โดยจากการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเข้าพัก Homestay มีค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุด เท่ากับ 255 คน และค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดเท่ากับ 340 คน ในส่วนของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารมีค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุด เท่ากับ 52 คน และค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด 130 คน (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay กับกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

กิจกรรมที่เป็นข้อจำกัด	ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุด	ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด
บ้านพัก Homestay	255	340
เรือโดยสาร	52	130
ค่าเปรียบเทียบ	52	340

ดังนั้นในการหาค่าขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย สามารถหาได้โดยการนำค่าขีดความสามารถดังกล่าวมาเปรียบเทียบ จะได้ ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย เท่ากับ 52 คน และค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย เท่ากับ 340 คน ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ มีค่าขีดความสามารถสูงสุดในการรองรับนักท่องเที่ยวเท่ากับ 340 คนต่อวัน แต่จำนวนดังกล่าวจะเกินกว่าขีดความสามารถที่กิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารจะรับได้ ดังนั้นค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย จะมีค่าเท่ากับ 130 คน ตามขีดความสามารถสูงสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร หรือเรียก

ได้ว่ากิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

3. การยอมรับของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม

ในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยเป็นการมุ่งศึกษากลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ เมื่อทราบค่าขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมจิตวิทยาของแต่ละกิจกรรมแล้ว จึงนำค่าขีดความสามารถดังกล่าว ศึกษาในกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม ในการยอมรับที่มีต่อค่าขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยจากการศึกษา แล้วแสดงผลของการยอมรับดังกล่าวในเชิงพรรณนาประกอบตารางอธิบาย

จากการสอบถามการยอมรับในกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม จำนวน 25 ตัวอย่าง เกี่ยวกับโอกาสของการเข้าร่วมชมรม พบว่า ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมส่วนใหญ่ร้อยละ 72 ไม่ยอมรับต่อการเข้าร่วมชมรม และผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมร้อยละ 28 ยอมรับในการเข้าร่วมชมรม โดยผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมเห็นว่าการที่เข้าร่วมชมรมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสภาพที่พักและขึ้นอยู่กับการจัดชวนในการเข้าร่วมของผู้นำชมรม (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 การยอมรับต่อการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมชมรมของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม

รายการ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
ยอมรับต่อการเข้าร่วมชมรม	7	28.00
ไม่ยอมรับต่อการเข้าร่วมชมรม	18	72.00
รวม	25	100.00

ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่าโอกาสของการขยายขีดความสามารถในการรองรับในส่วนของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay ของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้นั้นมีความเป็นไปได้น้อยมากเมื่อดูจากการยอมรับในการเข้าร่วมชมรมของผู้ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมชมรม

ในการสอบถามผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมถึงการยอมรับในเรื่องของขีดความสามารถทางด้านของสิ่งแวดล้อมและสังคมในกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย พบว่า จำนวน Homestay ที่ปัจจุบันมีจำนวน 16 หลัง ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมเพียงร้อยละ 4 ที่ให้การยอมรับในระดับมาก (ตารางที่ 4.18) ซึ่งผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมแสดงความเห็นไว้ว่า จำนวน Homestay ที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น มีจำนวนน้อยกว่าแต่ก่อนมากเกรงว่าจำนวน Homestay จะไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีมากในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.18 การยอมรับของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมที่มีต่อขีดความสามารถในการรองรับใน
กิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ

หน่วย (ร้อยละ)

รายการ	ระดับการยอมรับ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
จำนวน Homestay ที่ให้บริการในปัจจุบัน	14	10	1	25
จำนวน 16 หลัง	(56.00)	(40.00)	(4.00)	(100.00)
จำนวนเรือโดยสารที่ให้บริการในปัจจุบัน	6	7	12	25
จำนวน 15 ลำ	(24.00)	(28.00)	(48.00)	(100.00)
หมู่บ้านท่องเที่ยวฯ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้	0	6	19	25
จำนวน 52 - 130 คน	(00.00)	(24.00)	(76.00)	(100.00)

ในส่วนของกรยอมรับต่อจำนวนเรือโดยสารซึ่งในปัจจุบันมีการให้บริการอยู่ 15 ลำ เป็นเรือขนาด 6 ที่นั่ง จำนวน 10 ลำ และเรือขนาด 10 ที่นั่ง จำนวน 5 ลำนั้น ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมส่วนใหญ่ระบุว่า เรือโดยสารที่มีอยู่ น่าจะเป็นจำนวนที่พอเพียงในการให้บริการท่องเที่ยวแล้ว หากมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม ในเรื่องของเสียง และเป็นการรบกวนในช่วงเวลายามวิกาลหากมีการเพิ่มเวลาในการให้บริการ

จากการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวในกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยเป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 52-130 คนพบว่า ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมส่วนใหญ่ให้การยอมรับต่อจำนวนนักท่องเที่ยวดังกล่าวในระดับมาก โดยผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมเห็นว่า จำนวนดังกล่าวจะเพียงพอต่อการให้บริการทั้งของ Homestay และเรือโดยสาร โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนกรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรง อำเภอมัว จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย นั้น มุ่งเน้นศึกษาถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่จริงและความจุของกิจกรรมนั้นๆ ควบคู่กับการศึกษาความรู้สึกละเอียดของผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ในรูปแบบเชิงเปรียบเทียบระหว่างขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมจิตวิทยา เพื่อหาค่าขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวสูงสุดหรือจำนวนผู้ใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุดต่อรายการท่องเที่ยวภายใต้การยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน-ตุลาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า กิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ได้แก่ กิจกรรมการเข้าพัก Homestay ซึ่งมีบ้านที่เปิดให้บริการจำนวน 16 หลัง และกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารที่มีเรือให้บริการทั้งสิ้น 15 ลำ และสามารถแบ่งกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารออกเป็น 3 กิจกรรมคือ 1) กิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง 2) กิจกรรมท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย และ 3) กิจกรรมท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างขีดความสามารถในการรองรับทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมจิตวิทยา สามารถระบุค่าขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละกิจกรรมได้ดังนี้

ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมการเข้าพัก Homestay ของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยอยู่ระหว่าง 255 คน ถึง 340 คน คือกิจกรรมการเข้าพัก Homestay สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 340 คน ซึ่งถ้ารับจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าจำนวนดังกล่าวแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาในการรองรับในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลอง มีค่าอยู่ระหว่าง 52 คน ถึง 79 คน ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมหิ่งห้อยมีค่าอยู่ระหว่าง 55 คน ถึง 83 คน ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทมีค่าอยู่ระหว่าง 91 คน ถึง 130 คน ซึ่งเมื่อนำค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร

ทั้ง 3 กิจกรรมมาเปรียบเทียบกัน จะได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย มีค่าระหว่าง 52 คน ถึง 130 คน คือหากกิจกรรมด้วยเรือโดยสารรับนักท่องเที่ยวมากกว่า 130 คน แล้ว จะทำให้เกิดปัญหาในการรองรับในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จำนวนเรือที่ให้บริการจะมีไม่เพียงพอเป็นต้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นเมื่อนำค่าขีดความสามารถในการรองรับของกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดซึ่งได้แก่กิจกรรมการเข้าพัก Homestay และกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร มาทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบจะได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย แล้ว จะได้ค่าขีดความสามารถในการรองรับต่ำสุด เท่ากับ 52 คนต่อรายการท่องเที่ยวและค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด เท่ากับ 340 คนต่อรายการท่องเที่ยว แต่ค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดที่ได้้นั้นเป็นจำนวนที่เกินกว่าขีดความสามารถในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารจะรองรับได้ ดังนั้นค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยจึงมีค่าเท่ากับ 130 คนต่อรายการท่องเที่ยว ตามขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร หรือเรียกว่ากิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

ในส่วนของการสอบถามการยอมรับกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม จำนวน 25 เกี่ยวกับการยอมรับต่อค่าขีดความสามารถในการรองรับของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยนั้น พบว่า ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมส่วนใหญ่ร้อยละ 72 ไม่ยอมรับต่อการเข้าร่วมชมรม และผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมร้อยละ 28 ยอมรับในการเข้าร่วมชมรม โดยผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมเห็นว่า การที่เข้าร่วมชมรมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสภาพที่พักและขึ้นอยู่กับการชักชวนในการเข้าร่วมของผู้นำชมรม ซึ่งผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่า โอกาสของการขยายขีดความสามารถในการรองรับในส่วนของการเข้าพัก Homestay ของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นมีความเป็นไปได้น้อยมากเมื่อดูจากการยอมรับในการเข้าร่วมชมรมของผู้ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมชมรม

การยอมรับในเรื่องของขีดความสามารถทางด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกในกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย พบว่า จากจำนวน Homestay ที่มีอยู่จำนวน 16 หลังนั้น ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมให้การยอมรับในระดับมาก เพียงร้อยละ 4 ซึ่งผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมเห็นว่า จำนวน Homestay ที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น มีจำนวนน้อยกว่าแต่ก่อนมาก จึงเกรงว่าจำนวน Homestay ที่มีอยู่ในปัจจุบันจะมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะมีมากในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ในส่วนของการยอมรับต่อจำนวนเรือโดยสารที่มีให้บริการอยู่ จำนวน 15 ลำ เป็น

เรือขนาด 6 ที่นั่ง จำนวน 10 ลำ และเรือขนาด 10 ที่นั่ง จำนวน 5 ลำนั้น ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรมส่วนใหญ่ ระบุว่า เรือโดยสารที่มีอยู่น่าจะเป็นจำนวนที่พอเพียงในการให้บริการท่องเที่ยวแล้ว หากมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม ในเรื่องของเสียง และเป็นการรบกวนในช่วงเวลายามวิกาลหากมีการเพิ่มเวลาในการให้บริการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษานี้พบว่าค่าขีดความสามารถในการรองรับทาง Homestay นั้น สูงกว่ากิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสารมาก กล่าวคือค่าขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยมีค่าเท่ากับ 130 คนต่อรายการท่องเที่ยว ตามขีดความสามารถในการรองรับสูงสุดของกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยเรือโดยสาร ในขณะที่กิจกรรมเข้าพัก Homestay สามารถรองรับได้สูงสุดถึง 340 คน ดังนั้นทางแหล่งท่องเที่ยวจึงควรหามาตรการหรือวิธีในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถของเรือโดยสาร ทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ข้อจำกัดนี้ได้ คือ ต้องหาวิธีการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยัง Homestay ด้วยวิธีอื่นที่ไม่ใช่เรือ เช่น ใช้การขนส่งด้วยรถยนต์ชนิดต่างๆ นอกจากนั้นควรจัดให้มีกิจกรรมใหม่ๆ ที่ไม่ต้องการการเดินทางด้วยเรือเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วย ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการช่วยลดปัญหาความแออัดในการเดินเรืออีกทางหนึ่งด้วย

อีกหนทางหนึ่งในการแก้ข้อจำกัดก็คือ การเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการด้วยเรือโดยสาร เช่น การใช้เรือที่บรรทุกผู้โดยสาร ได้มากขึ้น การเพิ่มจำนวนเรือหรือเพิ่มจำนวนเที่ยว การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ค่าขีดความสามารถของเรือโดยสารเพิ่มขึ้นคือ มีคฤหบดีควรจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้เต็มเรือพอดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านสังคมจิตวิทยาเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการมองทางด้านผู้ให้บริการและนักท่องเที่ยวเท่านั้น ในการทำวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรที่จะศึกษาด้านชีววิทยาเนื่องจากสภาพทั่วไปของสถานที่ท่องเที่ยวยังคงมีลักษณะที่เป็นชนบทถึงธรรมชาติอยู่ เพื่อให้ทราบถึงขีดความสามารถของสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะหิ้งห้อยซึ่งเป็นจุดขายหลักของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้

เนื่องจากค่าขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นข้อมูลที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยหรือแม้กระทั่งองค์การบริหารส่วนตำบลเองควรมีการเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการและการวางแผนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ต่อไปนี้ควรมีการสอนให้เก็บข้อมูลดังกล่าวรวมทั้งข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวร่วมด้วย เช่น การเก็บสถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจในการเข้ามาท่องเที่ยว รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. สรุปแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดภาคกลาง. กรุงเทพมหานคร.

ชุมพล งามพ่องไส. 2526. สมรรถนะการขอมให้มีได้สูงสุดในระบบสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. อ้างโดย คมกริช ดวงเงิน. 2534. การศึกษาขีดความสามารถทางจิตวิทยาในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกเหวสุวัตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ดร.รชนี เอมพันธุ์. 2544. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นพรัตน์ ปานอุทัย, ศรีวิไล สุขศรีการ, สุภนุช ดวงรัตนสิริกุล และ อ้อยใจ จีบปัก. 2547. การจัดการธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษา หมู่บ้านปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโท, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นภวรรณ ฐานกาญจน์. 2542. เอกสารประกอบการบรรยาย “การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ” ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 50 หน้า

_____. 2543. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร “การตรวจสอบและติดตามผลกระทบจากการท่องเที่ยว” ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 20 หน้า.

นภวรรณ ฐานกาญจน์ และ คณะ. 2541. คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ. 283 หน้า.

ประมินทร์ แสนประสิทธิ์. 2543. พิมพ์เขียวนายชัช บุญพิศ: รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านทรงไทย ปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.

ภราเชช พัทฑวิเชียร. “การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว”. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. ปีที่ 2. ฉบับที่ 1. สิงหาคม 2525.

มิศรา สามารถ. 2543. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สถาบันดำรงราชานุภาพ, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

มูลนิธิพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณและมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว. 2544. แนวทาง การแก้ไข พ.ร.บ. การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่าง ยั่งยืน. เอกสารประกอบการประชุม. วันที่ 18-19 พฤษภาคม 2544. โรงแรม เอส ซี ปาร์ค. กรุงเทพมหานคร.

ยศ สันตสมบัติ. 2544. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการ ทรัพยากร. ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืนและภาควิชาสังคมวิทยา-มนุษยวิทยา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. การท่องเที่ยวชุมชน: Life-Seeing vs Sightseeing. บทความจากการเข้าร่วม ประชุม Global Summit on Peace Through Tourism ระหว่าง 6-11 พฤศจิกายน 2543 ที่ กรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน ในการประชุม workshop หัวข้อ Rural and Community Based Tourism.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”. อนุสาร อ.ส.ท. . ปีที่ 42 . ฉบับที่ 5. ธันวาคม 2544 , หน้า 113

- สันติ ชูดิษฐา. “การพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์สภาวะแวดล้อม”. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 3. เล่มที่ 1. สิงหาคม 2526.
- สิทธิรัตน์ ปาจินบุรวรรณ์. 2531. ขีดความสามารถทางสังคมสำหรับการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. 2545. หลักการและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวรีย์ ตะโพนทอง. 2545. การศึกษาผลที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 40. สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อุไรพรรณ ปรางอุดมทรัพย์. 2544. ศึกษาของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Neilsen, M.J., Sheldy, B., Hass, E.J. “Sociological Carrying Capacity and the Last Settler Syndrome”, Pacific Sociological Review, Vol. 20. No. 4, October 1977. pp. 568-581.
อ้างถึงใน ทักษิณา นิยมรัตน์. 2533. “ความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity): แนวคิดและข้อจำกัดในการใช้”. จุลสารการท่องเที่ยว. (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2533). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. หน้า 61-65.
- O’ Reill, A.M. 1986. Tourism Carring Capacity Concept and Issues. Tourism Management. (December 1986): 254 p.
- Shelby, B. and T.A. Heberlain. 1986. Carrying Capacity in Recreation Settings. Corvallis, Oregon State University Press, Oregon. 163 p. อ้างถึงใน ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์. 2544. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Wagar, J. A. 1964. The Carrying Capacity of Wildland for Recreation. Society of American Foresters. Forest Science Monograph 7. Wachington D.C.

ภาคผนวก

หมายเลขแบบสอบถาม_____.

แบบสอบถามโครงการวิทยานิพนธ์

ขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง อำเภอมัฒนา
จังหวัดสมุทรสงคราม

สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ประกอบการประเภทบ้านพัก

ส่วนที่ 1 ลักษณะและสภาพทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่อง และ/หรือ เติมข้อความในช่องว่างต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

1. ลักษณะทั่วไปของบ้านพัก Homestay

บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตำบล _____ อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม

โทร _____.

เจ้าบ้าน (ชื่อ-สกุล) _____ เพศ หญิง ชาย อายุ _____ ปี

อาชีพ _____.

ผู้ทำแบบสอบถามมีสถานะเป็น เจ้าบ้าน ผู้อาศัย อื่นๆ _____.

ลักษณะบ้าน บ้าน 2 ชั้น บ้าน 1 ชั้น อื่นๆ _____.

พื้นที่บ้านขนาด _____ ตารางเมตร

สร้างเมื่อ (ปี) _____ อายุบ้าน (ณ ปัจจุบัน) _____ ปี

จำนวนผู้อาศัยในบ้าน (ปัจจุบัน) _____ คน

ระยะเวลาของการเข้าร่วมชมรม _____ ปี

2. จำนวนห้องนอนทั้งหมด _____ ห้อง

2.1 จำนวนห้องนอนผู้อาศัย _____ ห้อง สามารถรองรับได้ _____ คน/ห้อง

2.2 จำนวนห้องนอนนักท่องเที่ยว _____ ห้อง สามารถรองรับได้ _____ คน/ห้อง

2.3 รวม _____ คน/คืน

3. จำนวนห้องโถง _____ ห้อง

3.1 รวม _____ คน/คืน

4. จำนวนห้องน้ำและห้องสุขาทั้งหมด _____ ห้อง

4.1 ลักษณะการใช้งานของห้องน้ำและห้องสุขา

เพียงพอ

ไม่เพียงพอ

5. ข้อจำกัดในการเข้าพักของนักท่องเที่ยว

เข้าพักได้ไม่มีข้อจำกัด

มีข้อจำกัด คือ _____ (โปรดระบุ)

จากการสำรวจข้อมูลทั่วไปข้างต้น บ้านพัก Homestay ของท่านสามารถรองรับนักท่องเที่ยว * (ใช้ข้อมูลดังกล่าวตอบคำถามใน ส่วนที่ 2)

ดังนั้น * ความสามารถในการรองรับของบ้านพัก Homestay (ข้อ 2.3 + ข้อ 3.1) = _____ คน

ส่วนที่ 2 การยอมรับ

กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง และ/หรือ เติมข้อความในช่องว่างต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

6. เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้เข้าพักกับสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านพัก Homestay ท่านมีการยอมรับในข้อใดมากที่สุด (ข้อ 6.1 – 6.3 เลือกตอบข้อเดียว)

6.1 จำนวนนักท่องเที่ยว น้อยกว่า สิ่งอำนวยความสะดวก (โปรดระบุสัดส่วน)

- จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 1/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นนักท่องเที่ยวประมาณ _____ คน
- จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 2/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นนักท่องเที่ยวประมาณ _____ คน
- จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 3/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นนักท่องเที่ยวประมาณ _____ คน

6.2 จำนวนนักท่องเที่ยว เท่ากับ สิ่งอำนวยความสะดวก

- จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 4/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นนักท่องเที่ยวประมาณ _____ คน

6.3 จำนวนนักท่องเที่ยว มากกว่า สิ่งอำนวยความสะดวก (โปรดระบุสัดส่วน)

- จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 5/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นนักท่องเที่ยวประมาณ _____ คน
- จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 6/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นนักท่องเที่ยวประมาณ _____ คน
- จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 7/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นนักท่องเที่ยวประมาณ _____ คน

7. ท่านยอมรับระยะเวลาการเข้าพักบ้านพัก Homestay ของนักท่องเที่ยวในข้อใดมากที่สุด

- จำนวนการเข้าพัก 1 วัน
- จำนวนการเข้าพัก 2 วัน
- จำนวนการเข้าพัก 3 วัน
- อื่นๆ _____ (โปรดระบุ)

8. ปัจจัยดังต่อไปนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการยอมรับจำนวนผู้เข้าพักและเวลาในการเข้าพัก ในทิศทางใด

☐ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม	☐ เกิดทรัพย์สินเสียหายจากการเข้าพัก
☐ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต	☐ การเอาใจใส่ดูแลที่ไม่ทั่วถึง
☐ ความแออัด (ไม่มีความเป็นส่วนตัว)	☐ ราคายาที่เพิ่มขึ้น (ไม่คุ้มกับรายได้ที่ได้รับ)
☐ การเสื่อมของสิ่งอำนวยความสะดวก	☐ รายได้ที่เพิ่มขึ้น
☐ ขาดผู้ดูแล	☐ อื่นๆ _____ (โปรดระบุ).

9. เมื่อเกิดผลกระทบจากการรับนักท่องเที่ยวที่เกินความสามารถในการรองรับคุณจะปฏิบัติเช่นไร

เข้าร่วมต่อไป

ไม่เข้าร่วม

เนื่องจาก_____

10. ถ้าจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจนเกินขีดความสามารถที่จะสามารถรองรับได้ท่านจะปฏิบัติอย่างไร

ขยายการรองรับ (ตอบข้อ 11)

ไม่ขยายการรองรับ

11. คุณจะขยายการรองรับด้วยวิธีใด

ขยายที่พัก

เพิ่มจำนวนห้องน้ำ

อื่นๆ_____

สร้างที่พักเพิ่ม (สร้างใหม่)

เพิ่มจำนวนเครื่องนอน

หมายเลขแบบสอบถาม _____

แบบสอบถามโครงการวิทยานิพนธ์

ชี้ความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภอมัญจาคีรี
จังหวัดสมุทรสงคราม
สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ประกอบการประเภทเรือโดยสาร

ส่วนที่ 1 ลักษณะและสภาพทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่อง และ/หรือ เติมข้อความในช่องว่างต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

เจ้าของเรือ (ชื่อ-สกุล) _____ เพศ หญิง ชาย อายุ _____ ปี
ที่อยู่ _____

คนขับเรือ (ชื่อ-สกุล) _____ เพศ หญิง ชาย อายุ _____ ปี
ที่อยู่ _____

1. ลักษณะทั่วไปของเรือ

1.1 ขนาดเรือ เล็ก (6 ที่นั่ง) ใหญ่ (10 ที่นั่ง)

1.2 สามารถบรรทุกผู้โดยสารได้จำนวน _____ คน/ลำ

2. เวลาในการเดินเรือและจำนวนรอบในการเดินเรือ

กิจกรรม	เวลาในการเดินเรือ (ชั่วโมง/ จำนวนรอบ)	จำนวนรอบในการเดินเรือ (รอบต่อวัน)
ชมหิ่งห้อย		
ชมวิถีชีวิตลำคลอง		
ชมวิถีชีวิตชนบท		

จากการสำรวจข้อมูลทั่วไปข้างต้น เรือโดยสารของท่านสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ _____ คน (คน X รอบ)
(ใช้ข้อมูลดังกล่าวตอบคำถามใน ส่วนที่ 2)

ส่วนที่ 2 การยอมรับ

กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง และ/หรือ เติมข้อความในช่องว่างต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

การนั่งเรือโดยสาร

4. ท่านคิดว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่ขึ้นในเรือโดยสารควรมีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนเท่าใด

เรือเล็ก 6 ที่นั่ง (กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง ที่ท่านยอมรับมากที่สุด เพียงข้อเดียว)

จำนวนที่นั่งเรือเล็ก (6 ที่นั่ง)	1	2	3	4	5	6
การยอมรับจำนวนนักท่องเที่ยว (ที่นั่ง)						

เรือใหญ่ 10 ที่นั่ง (กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง ที่ท่านยอมรับมากที่สุด เพียงข้อเดียว)

จำนวนที่นั่งเรือใหญ่ (10 ที่นั่ง)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
การยอมรับจำนวนนักท่องเที่ยว (ที่นั่ง)										

5. ท่านคิดว่าเรือโดยสารควรวิ่ง รับ-ส่ง นักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมกิจกรรมต่างๆที่รอบต่อวัน

(กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง ที่ท่านยอมรับมากที่สุด เพียงข้อเดียว ในแต่ละกิจกรรม)

กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวนรอบในการวิ่ง รับ-ส่ง นักท่องเที่ยว			
	1 รอบ	2 รอบ	3 รอบรอบ
การชมวิถีชีวิตลำคลอง (ชมทำน้ำตาล)				
การชมหิ่งห้อย				
การชมวิถีชีวิตชนบท (ชมสถานที่ต่างๆ)				

หมายเลขแบบสอบถาม _____

แบบสอบถามโครงการวิทยานิพนธ์

วัดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภอมัญจาคีรี
จังหวัดสมุทรสงคราม
สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ลักษณะและสภาพทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่อง และ/หรือ เติมข้อความในช่องว่างต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

- วันที่ผู้ให้สัมภาษณ์ มาถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยว วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. 2547
- จำนวนวันท่องเที่ยว
 - ไปเช้า-เย็นกลับ พัก 1 คืน พักมากกว่า 1 คืน (โปรดระบุ) ระบุ _____ คืน
- กิจกรรมที่ท่านเข้าร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - เข้าพักบ้าน Homestay นั่งเรือชมวิถีชีวิตลำคลอง (ชมการทำน้ำตาล)
 - นั่งเรือชมหิ่งห้อย นั่งเรือชมวิถีชีวิตริมลำน้ำ (ชมสถานที่ต่าง)
- เข้าพัก บ้านพัก Homestay (ชื่อเจ้าของบ้าน) _____ บ้านเลขที่ _____
จำนวนคนที่เข้าพัก _____ คน/คืน
- การนั่งเรือโดยสาร ชมวิถีชีวิตลำคลอง (ชมการทำน้ำตาล) _____ (โปรดระบุชื่อเรือ/ชื่อคนขับ)
 - 5.1 ขนาดเรือที่ใช้ในการเดินทาง ขนาดเล็ก (6 ที่นั่ง) ขนาดใหญ่ (10 ที่นั่ง)
 - 5.2 จำนวนคน ที่นั่งเรือขณะเที่ยวชมวิถีชีวิต (ไม่รวมคนขับ) จำนวน _____ คน
 - 5.3 ระยะเวลาในการนั่งเรือชมวิถีชีวิต ประมาณ _____ ชั่วโมง
- การนั่งเรือโดยสารชมหิ่งห้อย _____ (โปรดระบุชื่อเรือ/ชื่อคนขับ)
 - 6.1 ขนาดเรือที่ใช้ในการเดินทาง ขนาดเล็ก (6 ที่นั่ง) ขนาดใหญ่ (10 ที่นั่ง)
 - 6.2 จำนวนคน ที่นั่งเรือขณะเที่ยวชมวิถีชีวิต (ไม่รวมคนขับ) จำนวน _____ คน
 - 6.3 ระยะเวลาในการนั่งเรือชมหิ่งห้อย ประมาณ _____ ชั่วโมง

7. นั่งเรือชมวิถีชีวิตชนบท (ชมสถานที่ต่าง) รอบนอก _____ (โปรดระบุชื่อเรือ/ชื่อคนขับ)

7.1 ขนาดเรือที่ใช้ในการเดินทาง ขนาดเล็ก (6 ที่นั่ง) ขนาดใหญ่ (10 ที่นั่ง)

7.2 จำนวนคน ที่นั่งเรือขณะเที่ยวชมวิถีชีวิต (ไม่รวมคนขับ) จำนวน _____ คน

7.3 ระยะเวลาในการนั่งเรือชมวิถีชีวิต ประมาณ _____ ชั่วโมง

ส่วนที่ 2 การยอมรับ

กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง และ/หรือ เติมข้อความในช่องว่างต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

การเข้าพักบ้านพัก Homestay

8. จำนวนนักท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านพัก Homestay ที่ท่านเข้าพักข้อใดที่ท่าน

ยอมรับมากที่สุด (ข้อ 10.1-10.3 เลือกทำเพียงข้อเดียว)

8.1 จำนวนนักท่องเที่ยว **น้อยกว่า** สิ่งอำนวยความสะดวก (โปรดระบุสัดส่วน)

จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 1/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 2/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 3/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยว

10.2 จำนวนนักท่องเที่ยว **เท่ากับ** สิ่งอำนวยความสะดวก

จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 4/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยว

8.3 จำนวนนักท่องเที่ยว **มากกว่า** สิ่งอำนวยความสะดวก (โปรดระบุสัดส่วน)

จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 5/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 6/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยว เป็น 7/4 ของสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยว

9. ระยะเวลาการเข้าพักบ้านพัก Homestay ข้อใดเป็นระยะเวลาที่ท่านยอมรับได้มากที่สุด

จำนวนการเข้าพัก 1 วัน

จำนวนการเข้าพัก 2 วัน

จำนวนการเข้าพัก 3 วัน

อื่นๆ _____ (โปรดระบุ)

การนั่งเรือโดยสาร

10. ท่านคิดว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวกับที่นั่งในเรือโดยสารควรมีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนเท่าใด

เรือเล็ก 6 ที่นั่ง (กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง ที่ท่านยอมรับมากที่สุดเพียงข้อเดียว)

จำนวนที่นั่งเรือเล็ก (6 ที่นั่ง)	1	2	3	4	5	6
การยอมรับจำนวนนักท่องเที่ยว (ที่นั่ง)						

เรือใหญ่ 10 ที่นั่ง (กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง ที่ท่านยอมรับมากที่สุดเพียงข้อเดียว)

จำนวนที่นั่งเรือใหญ่ (10 ที่นั่ง)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
การยอมรับจำนวนนักท่องเที่ยว (ที่นั่ง)										

11. ท่านคิดว่าเรือโดยสารควรวิ่ง รับ-ส่ง นักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมกิจกรรมต่างๆที่รอบต่อวัน

(กรุณาทำเครื่องหมาย / ใน ช่อง ที่ท่านยอมรับมากที่สุดเพียงข้อเดียวในแต่ละกิจกรรม)

กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวนรอบในการวิ่ง รับ-ส่ง นักท่องเที่ยว			
	1 รอบ	2 รอบ	3 รอบรอบ
การชมวิถีชีวิตลำคลอง (ชมทำนน้ำตาด)				
การชมหิ่งห้อย				
การชมวิถีชีวิตชนบท (ชมสถานที่ต่างๆ)				